

presbyterium

UADERNS

10

**DE
ASTORAL**

f e b r e r 1971

SUMARI

VIDA DE L'ESGLÉSIA

Una visió panoràmica?	1
Cronologia del moviment episcopal	3
Nomenaments episcopals i canvis de Seu	4
Panoràmica dels diversos bisbats: Tarragona (<i>Josep Asens</i>), p. 9; Barcelona (<i>J. M. Totosaus</i>), p. 13; Girona (<i>Modest Prats</i>), p. 19; Lleida (<i>Valeri Beltran</i>), p. 22; Mallorca (<i>Carmel Bonnin</i>), p. 26; Menorca (<i>Francesc Triay</i> , p. 31; Urgell (<i>Anton Fortuny</i>), p. 37; Solsona (<i>Climent Forner</i>), p. 40; Tortosa (<i>Salvador Masip</i>), p. 44; Vic (<i>Salvador Bardulet</i>) p. 47;	
Unes paraules de cloenda - <i>Josep M. Totosaus</i> ,	49

QÜESTIONS

El secretariat d'apostolat laical - <i>Josep M. Piñol</i> .	52
Entorn de la confirmació - <i>Joan Misser</i>	62
Què en fem del canonges? (II) - <i>Antoni Deig</i> . . .	67

TESTIMONIS

Evocació de Rovirosa - <i>J. Rovira Tenas</i>	71
Cara i creu del moviment rural - <i>Marcel Galobart</i> .	74

QUATRE VENTS

Nou arquebisbe a Tarragona	82
Les veus de l'Església de Tarragona	84
Nou bisbe a la Seu d'Urgell	89
Les V Jornades Catalanes de Teologia	90
Nou rectors, nou	92
Any nou, gallofa nova	93
El complement de l'augment de la nòmina	95
D'ací i d'allà	97

vida de l'església

Una visió panoràmica ?

Amb aquest títol, que pot semblar pretensions, oferim als nostres lectors una sèrie d'elements que volen ajudar la seva reflexió i la seva visió conjunta. És de doldre que la nostra Església no s'habitui a presentar cada any el seu balanç: un balanç seriós, objectiu, xifrat, crític; que assenyali les grans orientacions, el joc de masses i volums, de llums i d'ombres; que permeti de veure'n el moviment, més enllà de l'anècdota i la crònica a nivell d'institucions diocesanes.

A manca d'això hem d'acontentar-nos amb impressions personals, sovint molt subjectives i poc madurades. Perquè tots, qui més qui menys, fem el nostre propi balanç i així anem tirant, i en parlem amb altres, i comentem i discutim.

De tant en tant algú s'arrisca pels viaranys d'una presentació més global i gosa escriure-la. Fins ara, i després d'aquell esforç que va emprendre Mossèn Joan Carrera al Llibre de l'any dels anys 1962 i 1963 (que serà tan minoritari i tan fragmentari com es vulgui, però que és una cosa publicada i, doncs, un punt de referència al qual es pot acudir) només n'hem vistes versions multicopiades. Així aquests QUADERNS es feien ressò (núm. 5, pl. 86) de l'aparició d'Església - 69. També ha circulat, posteriorment, un Informe sobre la situació de l'Església a Catalunya i en particular a Barcelona, de quinze planes multicopiades, datat de l'octubre de 1970, el qual remet expressament a dos documents collectius anteriors: Carta als vuit bisbes de les diòcesis catalanes (maig del 1964) i La situació pastoral del bisbat de Barcelona (juliol del 1967), els quals intentaven de fer veure, també, unes línies de força.

Què trobareu, doncs, a continuació? Aquestes quatre coses:

1. Cronologia del moviment episcopal a Espanya durant l'any 1970.

2. Nomenaments episcopals i canvis de Seu durant l'any 1970. Intenta donar una visió de la «demografia episcopal» espanyola: del seu moviment, de les orientacions i criteris que semblen informar-lo. Tant aquest estudi com la cronologia han estat elaborats per Mossèn Josep Raventós Giralt, rector de l'Aleixar, del bisbat de Tarragona.

3. Panoràmica dels diversos bisbats de Catalunya i les illes (Mallorca i Menorca) durant l'any 1970. Es tracta, en cada cas, d'una visió personal del qui la signa; no té cap més pretensió que ajudar la reflexió del lector amb un punt de vista determinat, el qual ha estat contrastat generalment amb el d'altres, abans de posar-lo per escrit. Han d'ésser doncs llegides com un assaig, un punt de vista, una visió subjectiva, sense aires de dogmatitzar. QUADERNS DE PASTORAL agraeix als signants que s'hagin arriscat a fer aquest servei, ensems que demana als seus lectors la comprensió indispensable i, en cas de dissentiment, unes ratlles que aportin noves perspectives, noves maneres de veure i jutjar: d'aquesta manera ens enriquirem els uns als altres i podrem acostar-nos, entre tots, a una visió més complexiva de la nostra realitat eclesial.

4. *Reflexió global. Intenta de donar com una panoràmica conjunta, a manera de reflexió conclusiva, i d'extreure les constants o línies de força de les visions dels diversos bisbats. L'ha feta Mossèn Josep Maria Totosaus, de Barcelona.*

No volem acabar aquesta presentació sense anotar explícitament que, si lamentem la precarietat i el caràcter de tempteig del material que oferim, ho fem tanmateix amb l'esperança de prestar un bon servei a la nostra Església. Situar-nos és una manera de conèixer-nos i d'ajudar-nos a preparar el demà.

Cronologia del moviment episcopal

a Espanya l'any 1970

- 3 de gener: mor el Dr. Fernández Conde, bisbe de Còrdova.
- 31 de gener: és acceptada la renúncia del Dr. Martínez González, bisbe de Zamora.
- 31 de març: és acceptada la renúncia del Dr. Souto Vizoso, bisbe de Palència.
- 31 de març: el Dr. Granados, auxiliar de Toledo, és nomenat bisbe de Palència.
- 31 de març: és nomenat bisbe de Guadix el Rd. D. Antonio Dorado.
- 4 d'abril: és acceptada la renúncia del Dr. Almarcha, bisbe de Lleó.
- 7 d'abril: és nomenat bisbe d'Almeria el Rd. D. Manuel Casares Hervás.
- 30 d'abril: és acceptada la renúncia del Dr. Flores, bisbe de Barbastro.
- 4 de juliol: és acceptada la renúncia del Dr. García Goldaraz, arquebisbe de Valladolid.

- 4 de juliol: el Dr. Romero Menjíbar, bisbe de Jaén, és nomenat arquebisbe de Valladolid.
- 4 de juliol: El Rd. Araujo Iglesias és nomenat bisbe de Mondoñedo.
- 25 de juliol: el Rd. Javier Azagra és nomenat auxiliar del bisbe de Múrcia.
- 8 d'agost: mor el Dr. Sanahuja, bisbe dimissionari de Cartagena-Múrcia.
- 14 d'agost: el Rd. Damián Iguacent és nomenat bisbe de Barbastre.
- 5 de setembre: el Rd. Úbeda Gramaje és nomenat auxiliar del bisbe d'Eivissa.
- 30 de setembre: el Rd. Larrauri Lafuente és nomenat auxiliar de l'arquebisbe de Pamplona.
- 31 d'octubre: el Rd. Elías Yanes Álvarez és nomenat auxiliar de l'arquebisbe d'Oviedo.
- 26 de novembre: és acceptada la renúncia del Dr. Arriba y Castro, cardenal-arquebisbe de Tarragona.
- 26 de novembre: el Dr. Pont i Gol, bisbe de Sogorb, és nomenat arquebisbe de Tarragona.
- 28 de novembre: Mn. Joan Martí Alanís és nomenat bisbe de la Seu d'Urgell.

Nomenaments episcopals i canvis de seu

durant l'any 1970

En ocasió de la polèmica originada per la diversitat de positures episcopals davant el Projecte de Llei sindical, hom va comentar que el que volia dir l'article del bisbe procurador Dr. Guerra

Campos, publicat a *Eclesia* (31/10/70) hauria pogut ben expressar-se uns anys enrera a través d'una declaració de la Comissió Permanent. Aquest canvi, o la dificultat d'emprar un òrgan tan qualificat, s'atribuïa a la renovació que s'ha anat realitzant dins la Conferència Episcopal Espanyola.

Una visió de la «demografia episcopal» de 1970, més enllà de conjetures, ajudarà a aclarir tal renovació i, alhora, indicarà alguns símptomes de les preferències de Mons. Dadaglio.

1. A principi de l'any, cinc diòcesis es trobaven «sede vacante», Bilbao, Mondoñedo, la Seu d'Urgell, Guadix i Almeria. N'hi havia cins més, Tarragona, Lleó, Cuenca, Palència i Valladolid, regides per prelats majors de 75 anys i que anteriorment ja havien presentat la renúncia. (L'expressió «obispo dimitido» de *Vida Nueva* sembla massa dura). A més a més, donada la situació del prelat, hi havia Administrador Apostòlic «sede plena» a Granada i a Osca. També dues de les vacants eren dotades d'Administrador Apostòlic, Bilbao i la Seu d'Urgell; aquestes administracions eren encarregades als bisbes residencials de Santander i de Lleida respectivament.

Eren dotze, doncs, les diòcesis en situació anormal.

En concloure l'any, el panorama ha canviat força, bé que hi ha sis diòcesis «sede vacante», Bilbao, Còrdova, Lleó, Zamora, Jaén i Sogorb-Castelló. Continuen en la mateixa situació Granada i Osca, i únicament Cuenca amb un bisbe de més de 75 anys. Són nou, doncs, els bisbats en situació anormal.

2. Va ser dolorosa la primera variació originada per la mort sobtada del bisbe de Còrdova el 3 de gener. A aquest primerenc buit, s'hi ajuntaren successivament els que es produïren en ésser acceptades les renúncies de sis bisbes, els de Zamora, Palència, Lleó, Barbastre, Valladolid i Tarragona. Dues vacants més foren ocasionades per la promoció del bisbe de Jaén a Valladolid i la del de Sogorb a Tarragona. És a dir, que han estat nou les vacants causades enguany: una per defunció, sis per renúncia i dues per trasllat. Si hi afegim les cinc vacants que hi havia a principi d'any veurem que les preocupacions de la Nunciatura Apostòlica no podien pas ésser petites.

3. D'aquestes catorze vacants, n'han estat cobertes vuit: Palència, Guadix, Almeria, Valladolid, Mondoñedo, Barbastre, Tarra-gona i la Seu d'Urgell. Només dues seus, les arquebisbats, per bisbes ja residencials, i una per un de titular, l'auxiliar de Toledo. Precisament en aquests tres casos es féu públic el nomenament ensems que la vacant. Les altres cinc provisions per bisbes nous, aquests i l'auxiliar amb el corresponent jurament estipulat concordatàriament.

Enguany no s'ha repetit l'experiència feta l'any passat de nomenar un simple prevere com A.A. d'una seu amb totes les facultats, llevat de les que comporten caràcter episcopal, com fou el cas d'Osca el 15 de març, durant l'estat d'excepció. Aquell prevere avui és el bisbe de Barbastre. Tampoc no s'ha encomanat cap vacant a un A.A. sinó que les vacants han estat ateses per vicaris capitulars.

Al costat dels cinc nous bisbes residencials, se n'han creat quatre de titulars de seus més o menys inexistents: els auxiliars de Múrcia, Eivissa, Pamplona i Oviedo.

Resulta, doncs, que durant l'any 70 han estat nomenats nou bisbes, quatre com a auxiliars, és a dir, que no han passat per la via de la presentació. Amb aquests nomenaments la llista de bisbes de Mons. Dodaglio consta de vint-i-vuit noms i és de notar que més de la meitat, quinze exactament, no han passat per la porta concordatària. L'abundància d'auxiliars ha omplert de neguit certs ambients i originà la polèmica entre els periòdics *Arriba* i *Ya* de Madrid, talment encesa que picà la sensibilitat de la diplomàcia vaticana, i això féu que el 18 de juny la Nunciatura publicqués una desacostumada resposta, per cert, ben dura. És precisament després de tal presa de positura pública de la Nunciatura que comencen enguany els nomenaments d'auxiliars. Sigui com sigui, no hi ha dubte que a través dels auxiliars s'ha operat un cert canvi al si de la Conferència Episcopal potenciant el grup més poc conformista, i disminuint la mitjana d'edat. D'altra banda, tard o d'hora, aquests bisbes auxiliars passaran a residencials com ha estat el cas de Mons. Argaya i de Mons. Cirarda precisament.

Si bé és cert que un dels objectius de l'actual Nunci és la re-

novació de la Conferència Episcopal, l'abundància d'auxiliars resulta coherent amb tal propòsit sobretot quan s'endevinen símptomes de greus i persistents dificultats en la renovació de les seus, molt especialment d'algunes.

Podem observar, en efecte, que el nombre de seus ha augmentat, que el període de vacació de les seus és extraordinàriament llarg (ja ho remarcava *Vida Nueva* el 26 de juliol de 1969): la vacant de la Seu d'Urgell ha durat dinou mesos; més encara la de Mondoñedo; Còrdova i Zamora aviat farà un any que es troben orfes de pastor i Bilbao amb A.A. des del novembre de 1968. I si la vacant de Tarragona canònicament ha estat mínima, això no pot dissimular la laboriositat del canvi. D'ençà que el cardenal de Arriba y Castro, el 1967, va fer saber que havia presentat la renúncia a la seu tarragonina, s'obrí un temps d'espera, ple de rumors i marcat per una progressiva paralització de l'activitat diocesana. L'edat, la salut, les repetides declaracions del prelat sobre la seva insistent renúncia (*Diario Español*, 31/3/70) i els possibles llocs on retirar-se, al costat de la praxi seguida en altres indrets, parlen prou clar de la dificultat; tanmateix el canvi no ha estat anunciat sinó posteriorment a la publicació del «*motu proprio*» que determina que els cardenals octogenaris no prendran part al còncave.

4. La Conferència Episcopal no solament és vivificada per la saba dels nous bisbes, sinó que també ha estat afectada internament pel canvi de situació d'alguns prelats i l'entrada de vicaris capitulars. El nombre de dimissionaris ha augmentat ben sensiblement, cosa que no deixarà de plantejar al viu el problema de la seva participació en les decisions de la Conferència, com ja es posà de manifest en la darrera elecció de president.

S'han donat dues baixes, ambdues per defunció, la del bisbe de Còrdova i la del Dr. Sanahuja, dimissionari de Cartagena-Múrcia. Així i tot el nombre total de membres de la Conferència crescut considerablement. Per no pertànyer a la Conferència Episcopal Espanyola no ha estat pres en consideració el nomenament de Mons. Sotero Sanz i d'altres bisbes de fora de la península.

5. Si examinem més detingudament la nova saba constatem que el terme mitjà d'edat dels nous residencials és de 47,6 anys, tres d'ells amb més de 50. El auxiliars tenen una mitjana de 44,5 anys. No són, doncs, en conjunt precisament joves. Cal suposar, per tant, que també deu valer per a ells allò que diu la Comissió Episcopal del Clergat com a resultat de l'enquesta-consulta: «La mayoría de los sacerdotes ha cristalizado teológicamente con anterioridad al Concilio.»

Pel que fa a la geografia humana, resulta ben variada i representativa: toledà, granadí, gallec, navarrès, aragonès, valencià, basc, canari i català. I és de remarcar que el gallec no es mou de Galícia; l'aragonès, de l'Aragó, i el català, de Catalunya; el toledà passa de vicari capítular de Guadix a bisbe de la mateixa seu, amb la particularitat que un bon nombre de diocesans així ho havia demanat al Nunci. En el cas dels auxiliars, el factor humano-geogràfic es desdibuixa força, sens dubte pel fet d'atendre els desigs del bisbe auxiliat que mostrarà les seves preferències i les seves necessitats d'ajut com es desprèn del cas de Pamplona i d'Oviedo.

En el cas de Catalunya hom veu clarament la voluntat de Mons. Dadaglio d'atendre la tesi tan ardidament defensada pel Cardenal Vidal i Barraquer. Amb poques hores de diferència i de manera intensament significativa hom proveïa la seu metropolitana i la complexa sufragània de la Seu d'Urgell; la llarga espera i la multiplicitat de gestions no han resultat vanes, Mons. Dadaglio ha mantingut la seva repetida promesa. D'altra banda, Tarragona ha sentit la joia, que d'ençà del 1934 no havia experimentat, de veure l'elecció d'un fill seu per a l'episcopat. Aquests fets de darrera hora donen una perspectiva més optimista a la visió de la «demografia episcopal».

Ja és més laboriós d'examinar la nova saba per la dedicació característica de cadascun dels neobisbes; tanmateix hi predomina la dedicació pastoral, majorment en vicaries episcopals, i el contacte amb capellans; també professorat i consiliaries, i molts han estat canonges. El seu denominador comú podria ésser qualificat de burocràcia pastoral, en el bon sentit de la paraula.

El període d'un any no és suficient per a examinar un altre aspecte molt important en els nomenaments episcopals, que prou mereix un estudi atent, com és l'anàlisi de quins han estat els «promotors» o padrins dels nous bisbes, quins han estat els cercles o persones influents en l'assessorament. El període d'un any no pot donar resultats significatius, i, a més a més, cal una font d'informació més viva que la lectura del *Osservatore Romano*. Hom es pregunta qui és l'hereu de confiança del Card. Herrera Oria o quin és l'èxit dels propòsits de l'Obra, quina és l'eficàcia de les accions de la «base» prop de la Nunciatura o el paper de l'Episcopat.

6. Tot just constituïda la Conferència Episcopal Espanyola un bisbe en mostrava la dificultat amb aquesta frase «vots són trumfos»; avui aquell grup episcopal amb afanys renovadors compta amb més vots, únicament que donada l'acceleració de la història, hom no pot creure que els vots ho siguin tot, també són necessaris els capdavanters. Hem d'esperar que els darrers fets tindran continuació el 1971 i que la renovació en profunditat trobarà els seus homes.

Josep Raventós (L'Aleixar)

Tarragona

Fets importants o significatius

1. El fet més important i més significatiu per al bisbat de Tarragona ha estat, sens dubte, el nomenament del Dr. Pont i Gol i al seu costat, reforçant-ne la significació, el de Mn. Martí Alanís

per a la Seu d'Urgell. La significació d'aquests fets va més enllà dels àmbits diocesans i afecta tot Catalunya.

Aquests fets vinguts a darrera hora, tanmateix, van lligats amb molts d'altres fets d'enguany i encara d'anys passats.

2. L'altre fet de molta ressonància és l'obra de Mn. Muntanyola «Vidal i Barraquer, cardenal de la pau» amb l'èxit de tres edicions i la traducció castellana ja enllestida. El 12 de febrer el Nunci rebia el llibre de mans de l'autor i dels familiars del Cardenal i aquella mateixa setmana se'n feia el llançament públic.

3. La vigília de la Pasqua militar, el Cap d'Estat concedia al Cardenal de Arriba y Castro la «medalla al mérito militar» que li fou imposada pel Capità General el 31 de març, en ocasió de l'onomàstica i 84è aniversari del Prelat. Don Benjamín, en declaracions a «Diario Español» d'aquell dia, afirmava amb quina insistència havia presentat la renúncia a la seu tarragonina, cosa que confirmava la dificultat del nomenament del successor i donava peu als rumors tan sovintejats i tan persistents i fins acollits a la premsa; així el «Correo Catalán» 13/5 parlava dels bisbes Castan i Briva per a Tarragona i «Vida Nueva» 11/7 a més a més donava el nom de l'abat Brasó.

4. El 1970 haurà estat l'any de les primeres secularitzacions al bisbat. De moment, consta de quatre sacerdots incardinats i residents al bisbat. Anteriorment s'havien secularitzat alguns sacerdots originaris de la diòcesi.

5. L'enterrament de Mn. Andreu Tomàs, mort d'accident de cotxe, ha estat la més gran concentració de clergues d'enguany.

6. El Seminari ha estat un dels temes principals del Consell Presbiteral. Un sacerdot diocesà s'ha responsabilitzat dels seminaristes majors a Barcelona substituint un operari diocesà.

El Rector del Seminari ha enviat una enquesta als capellans sobre la «ratio».

Tònica i corbes generals de la vida eclesial

1. Potser la paraula justa que defineix la dinàmica diocesana és *desgast* en una tònica de cansament i d'impotència, però també de bona voluntat i de bona fe.

Síntomes d'aquesta realitat són, en el clergat, la creixent dispersió de forces i la fragmentació. Uns han decidit d'anar a ampliar estudis, d'altres anar al treball, d'altres han optat per la secularització. També reforcen aquesta apreciació la desaparició de les «reunions de Valls» per pròpia decisió, la desarticulació del «grup de Cabra» que venia a ésser un grup de capellans en la línia dels solidaris, les dificultats en els canvis o en els nomenaments de rectors i de vicaris; la sortida en ple dels seminaristes del curs introductori, la rara presència de capellans per la cúria diocesana; la passivitat o almenys la manca d'entusiasme en la preparació de l'assemblea mixta capellans-bisbes.

Al costat d'aquest desgast, la situació dels laics continua si fa no fa com abans i amb tota la gamma d'actituds. El nombre reduït de militants en els diversos camps ha sofert més que ningú d'una situació tan confusa i caòtica. (Cal esmentar el fet que la constitució del Consell Pastoral no ha estat ni iniciada tot i ésser un dels objectius primordials que s'havien assenyalat al Consell Presbiteral).

2. La impressió pessimista d'aquesta tònica ha d'ésser corregida per la serenitat o, si més no, per la manca de crispació, i, sobretot, pel treball esforçat que cadascú haurà anat fent al propi lloc, fins en circumstàncies difícils, i alguns en col·laboració. Així podem esmentar l'Escola de Teologia a Tarragona i a Reus; Servei de colònies de vacances; organització de la catequesi i formació de catequistes, a Reus, a Tarragona, a La Canonja (són en el curs d'iniciació) i també fan alguna cosa semblant en d'altres indrets; algunes preparacions de l'homilia en equip, la més coneguda és la de Reus; la publicació del «pla de treball» de la joventut catòlica rural, etc.

És veritat que enmig del desgast i de la desfeta hi ha un procés de purificació de la fe i d'encarnació. Així, almenys, hom ho constatava sovint en les reunions de Valls. I segurament que si aquest resultat positiu de la dinàmica actual no és més manifest no és perquè no existeixi o perquè sigui poc intens, sinó per la mateixa confusió present i per la manca de coordinació pastoral o senzillament per la falta de perspectiva històrica.

Val la pena de remarcar com l'Opus ha intensificat la presència i l'activitat: Residència de sant Antoni d'Altafulla, les reunions setmanals durant l'estiu al mas «Carreras» de la carretera de Salou, l'esplendorós col·legi darrerament inaugurat, recessos, etc., etc.

De manera més silenciosa, enguany, l'Associació de sant Antoni M. Claret ha continuat en la seva línia. No és clar el seu camp d'influència ni el grau de cohesió entre els seus membres i els seus simpatitzants. Una de les seves preocupacions ha estat la de controlar l'assemblea mixta, com abans també ho fou la d'orientar les respostes del qüestionari sobre el seminari.

3. La notícia del nou arquebisbe i l'allunyament de Mn. Martí Alanís marquen un tombant en la dinàmica diocesana, diversament interpretat, obert a noves perspectives. L'esperança esmorteïda sembla revifar-se. S'accentua l'actitud d'expectació i es fan càbales de canvis a alt nivell. El panorama no és massa falaguer, ja que les persones noves per a substituir els envellits ocupants de càrrecs-clau, són molt poques. En aquesta època que s'acaba no hi ha hagut interès a promoure quadres preparats i hom queia sovint en la fàcil temptació de col·locar gent *addicta* més que gent *apta*.

L'actitud és més aviat de veure venir sense massa entusiasme.

Josep Asens (Reus)

Barcelona

No és gens fàcil oferir una perspectiva de la vida eclesial barcelonina. A les dificultats habituals en aquests treballs cal afegir el volum de la nostra població (tres de cada quatre habitants de Catalunya viuen a l'arxidiòcesi de Barcelona) i un procés molt acusat de crisi, que combina elements comuns a tota l'Església amb altres d'específics. Cal doncs bandejar d'entrada tot intent de descripció global per passar a la presentació d'uns quants elements significatius. Pel caràcter d'aquesta presentació queda marginat qualsevol intent de valoració: es mou en un terreny descriptiu, per bé que forçosament fragmentari i discutible.

1. Pel que fa al clergat, el fenomen més espectacular ha estat, probablement, la secularització de molts sacerdots. El percentatge és encara petit en relació amb la totalitat dels preveres, però si prenem com a punt de referència el sector de capellans compresos entre els 25 i els 45 anys, advertim una proporció molt més important. Això significa una disminució de la «població activa» més seriosa que no donen a entendre les estadístiques indiscriminades. Altres característiques de la secularització han estat, aquest any, la notabilitat especial d'alguns afectats, la denúncia —de vegades irritada— de la situació eclesial, i el fet que afecti sacerdots immersos en la pastoral i no gent d'estudi.

Un fenomen no menys preocupant és la marginació progressiva de molts que no arriben, però, a secularitzar-se. Això té graus diversos. Podríem dir, amb termes simples, que minva l'afició a la pastoral, el gust de fer de sacerdot. La incorporació a estudis civils o eclesials respon sovint a un afany de readaptació, ben necessària, i a un desig d'aprofitar el temps i la capacitat personal. Però és possible descobrir-hi, en més d'un cas, la incapacitat de realitzar-se, com escauria tractant-se d'adults, en una elecció ja resolta. I el mateix diríem de la incorporació al treball civil.

Aquest doble fenomen, unit a la minva creixent dels efectius del Seminari, va creant una sensació, cada vegada més compartida i

obertament formulada, que les nostres generacions estan enterant una època i que no tenim demà. La tasca de la comissió de nomenaments es fa particularment difícil, per la manca alarmant de personal. Mentrestant la cosa es pal·lia amb la incorporació de religiosos a la vida parroquial i la vinguda d'extradiocesans. Però tothom s'adona que el clergat es va envellint i que no s'obren pistes noves: ho constaten tant els més grans com els més joves, amb un comú sentiment, per bé que es mirin amb òptica distinta la possibilitat de remei.

També cal assenyalar la baixa del moviment contestatari en forma una mica global i organitzada: la desarticulació de l'anomenat «Fòrum», a rel precisament de la creació del Consell presbiteral, la minva de vitalitat de l'organització dels «Sectors pastorals» en poden ser una mostra, com ho és la disminució del ressò que suscita l'afer crònic de Terrassa. Aquest fet no ha d'ésser considerat de manera simplement positiva: en bona part traeix desinterès i abandó pel cos eclesial i es tradueix en sectarisme. La parcel·lació, el desconeixement mutu, la clara sectarització d'alguna zona entrarien en aquest recompte. També caldria constatar que «Correspondència» (per bé que no sigui un òrgan barceloní, sinó català) tendeix a passar de plantejaments pastorals objectius a un accent més subjectiu, deixant de banda la major o menor radicalització.

L'altra cara d'aquesta medalla l'ofereix el treball de cada dia de molts, tant en la renovació de les comunitats com en el templeig de noves formes missioneres. Però un balanç general ens duria a constatar, probablement, la manca d'una viabilitat pastoral mitjana, amb mètodes acceptats i objectius comuns. Així el to de la majoria, que se sent desassistida, va empobrint-se. En canvi s'afiancen experiències singulars. Aquestes tenen lloc, en els millors casos, en la realitat pastoral objectiva i, en casos no tan bons, es limiten a una radicalització ideològica que tira a verbalista.

2. Aquest any ha començat el treball del Consell presbiteral. Resulta difícil, lent, poc eficaç. La lectura de les seves extenses actes, lliurades a tot el clergat, permet d'analitzar l'evolució que

va seguint. Però en general no té incidència forta ni sobre la marxa del govern del bisbat, ni sobre la vida general de la diòcesi, ni sobre l'interès dels mateixos capellans. ¿És un instrument que encara no ha exhaurit totes les seves possibilitats? ¿Ha emprès, potser, una via errada? ¿Però quina organització hi ha encara, al seu defora, capaç de donar una certa coherència?

Els arxiprestats caminen també cap a una renovació. Alguns, aquest any, han fet bons passos cap a una pastoral de conjunt; d'altres, en canvi, han virat enrera, com ha estat també el cas d'alguna parròquia o d'algun sector pastoral més viu, que s'han estancat. La tònica general és, però, l'ensopiment i la grisor.

S'ha agreujat el problema de les relacions amb l'autoritat civil, amb tot el que això significa d'ambigüitat i de progrés alhora. Ha continuat l'obertura dels locals parroquials a grups de diversa mena que no sabien on aplegar-se. No podem silenciar tampoc que l'Associació de sacerdots i religiosos de St. Antoni Maria Claret ha pres posicions públiques, que han aparegut a la premsa, contràries a algunes decisions jeràrquiques.

3. Aquest any els aspirants al presbiteriat han estat distribuïts en tres residències (a part del Seminari Menor, el qual passa per una altra problemàtica que sembla posar en joc l'existència mateixa de la institució com a tal). Aquesta novetat ha estat profitosa, si bé tothom comprèn que es tracta d'un pas i no d'una meta final. Les comunitats són reduïdes i hi és més fàcil una vida familiar i responsable. La separació física de la Facultat dona un to més normal a la vida dels seminaristes, repartida, com la de tothom, entre la llar i el lloc de treball. Ja hem parlat tanmateix de la migradesa dels seus efectius: vegeu a QUADERNS DE PASTORAL núm. 9, pl. 96 una estadística dels seminaris catalans.

En altres ocasions els QUADERNS s'havien fet ressò de la «Casa de Santiago» i del «Colegio Mayor» pertanyent al «Centro de espiritualidad del P. Piulachs». ¿Quina és la seva integració diocesana? Preguntes com aquesta només tenen sentit en el marc de deixatament que ens caracteritza.

4. Pel que fa al laicat, la dispersió és total. Com ha estat dit i repetit en aquests QUADERNS, la crisi dels moviments apostòlics va anullar un principi de vertebració que havia costat molts esforços. Però descobrim una progressiva maduració de sectors notables, als quals l'acció fa convergir. La presència de cristians en el compromís temporal —pedra de toc del laicat— pren gruix i, després de tantes crisis, qui encara té fe en té molta. Ens adonem que sorgeixen tendències a la integració, amb cristians adults que ja tornen de moltes coses.

Aquí també, com hem dit del clergat, el més lamentable és l'estat general, el desassistiment del cristià que per circumstàncies normals viu al marge de corrents més minoritaris. En aquest sentit persisteix un buit notable, que compromet l'edificació d'una església.

Un fenomen que es constata arreu és l'envelliment progressiu dels fidels practicants. Són rares les parròquies de ciutat que aglutinin una mica de jovent. Els moviments apostòlics estan reduïts a la mínima expressió, tant pel que fa a la JAC com a la JOC. El mateix escultisme, encara relativament nombrós, experimenta també fortes dificultats internes: no compta avui amb els dirigents d'unitat amb què comptava fa dos o tres anys. Darrerament s'ha creat un Secretariat de pastoral universitària.

Els equips de matrimonis van continuant no sense dificultats, en particular on intenten de posar-se seriosament al dia. L'Acció catòlica de dones té també una certa activitat, de caire més aviat formatiu i de serveis. La branca d'homes és pràcticament inexistente. Només hi ha uns equips d'ACO i uns grups, més nombrosos, d'HOAC.

Notem també l'aparició d'algun moviment nou, com el Grup cristià de defensa dels drets humans, que va dur a terme una activitat especial al mes de desembre, amb motiu de la qual es va aplegar molta gent dispersa, la majoria antics militants i elements joves. Tindrà continuïtat?

Segueix fent el seu camí el Secretariat d'Apostolat laical, per bé que no pugui ser, ni de bon tros, aquell òrgan representatiu del laicat que fóra segurament, a hores d'ara, sense la funesta crisi dels Moviments.

5. El Moviment catequètic ha experimentat un progrés notable, si més no en extensió. Es van multiplicant arreu les catequesis d'adults. El treball de les mares catequistes, en un pla netament eclesial, va prenen cos. El Secretariat diocesà segueix una marxa progressiva, per bé que no hagi aconseguit d'aglutinar tots els grups; així es dibuixa una doble línia, amb la particularitat que la més oficial o jeràrquica és més «escolar», mentre que la menys jeràrquica és més «eclesial» en el seu plantejament catequètic. En aquest camp de la transmissió de la fe no hi ha plantejaments renovats de part de la Jerarquia, perquè la preocupació d'assegurar l'ensenyament de la religió a totes les escoles impossibilita de donar a l'obra catequètica un enquadrament decididament comunitari i eclesial i en fa una assignatura escolar; en altres punts fins i tot sembla que abdiqui d'una missió seva tan específica i que l'encarregui a l'altre braç. Aquest és un problema a nivell de tot Espanya però que presenta una particular acuitat a Barcelona, on fa anys que es defensa una altra visió molt més pastoral i eclesial de la Catequesi, que es refusa a fer de la renovació simple problema de metodologia, d'instruments didàctics i de continguts doctrinals.

Les comunitats de base sorgeixen arreu i revesteixen fesonies diverses. En general arrenquen de la necessitat, sentida imperiosament, d'una expressió comunitària de la fe a nivell humà, en la qual la persona cristiana sigui acollida i pugui retrobar-se ella mateixa amb altres. Unes prenen una orientació més espiritualista; altres més engatjada. Unes són més contestatàries; altres es troben prou bé en el propi marc parroquial. Sovint, però, generen tensions al si de les parròquies.

Molts laics que havien militat en moviments i organitzacions apostòliques es troben avui —al costat d'altres elements nous i menys gastats— en consells pastorals parroquials (o arxiprestals, especialment en ciutats i viles importants al defora de Barcelona) i animant comunitats parroquials allà on és possible, és a dir, on el rector els obre la porta. En aquests indrets la renovació litúrgica (estesa generalment pertot) és alguna cosa més que canvi de ritus, de llibres i de disposició de l'altar i afecta de manera força

substancial el contingut i l'estil de la pregària i de la predicació; també hi arrela la renovació catequètica.

6. Els òrgans de govern han anat seguint el seu camí: Arquebisbe, bisbes auxiliars, vicaris episcopals. El Consell presbiteral ha vingut a sumar-s'hi. El mes de novembre era coneguda la marxa de Mons. Ramon Torrella cap a Roma. I l'octubre el Consell presbiteral escoltava el balanç dels tres anys de l'equip de govern, el qual confessava ell mateix —per boca d'alguns dels seus membres— no constituir prou equip. L'atribució d'una zona a cada un dels quatre bisbes auxiliars no ha fet pas avançar massa la pastoral conjunta. Els vicaris episcopals no pogueren presentar, globalment, un balanç reeixit, a desgrat d'alguna realització concreta estimable i del treball esmerçat. El distanciament de l'organització diocesana i la vida no s'ha vist pas conjurat.

Aquí tothom s'avé a reconèixer-hi un defecte greu i una dificultat notòria; tret, és clar, dels tòpics de rigor que només saben enumerar els esglaons recorreguts i els passos donats, sense cap sentit crític. Tothom ho reconeix i tothom se'n lamenta, sense excloure alguns membres de govern. Ja hem dit que el Consell presbiteral no ha vingut fins ara a trencar aquesta greu desconexió. Tampoc no ho ha aconseguit el Col·legi de pàrrocs de Barcelona, tot i els esforços positius per vitalitzar les seves trobades.

7. ISPA ha dut a terme, per encàrrec del Sr. Arquebisbe, un notable treball sobre «la divisió de la diòcesi de Barcelona en demarcacions pastorals». Cal subratllar-ne l'interès per al futur de la nostra organització eclesial. L'estudi formula dues hipòtesis: segons una surten vuit demarcacions pastorals; segons l'altra, nou. El promig d'habitants se situaria al voltant dels 500.000 a l'any 1975.

Seran simples zones pastorals? O diòcesis suburbanes? Sembla prematur qualsevol judici. Són molt assenyades les observacions del Consell Presbiteral en el sentit de relacionar tot projecte de divisió diocesana amb la resta de les diòcesis catalanes, i d'afegir a l'anàlisi sociològica una anàlisi estrictament pastoral.

¿Vindrà amb aquesta divisió la solució d'aquest problema inso-

luble que sembla, avui, l'arxidiòcesi de Barcelona? Tot sembla indicar que cal exorcitzar abans esperits malignes, més interiors que no pas el nivell d'organització i muntatge, que ens tenen abocats a tots a un carreró sense sortida: engranatges que no aferren la vida, desconeixement i distanciament progressius, pèrdua de confiança en l'ofici pastoral, deixament del sentit d'Església i de construcció pastoral...

Josep M. Totosaus (Barcelona)

Girona

Això de fer un resum del nostre any eclesial no és gens fàcil. Perquè t'adones com pots ser injust i vendre el gat de les apreciacions personals per la llebre de la realitat. Però m'hi he d'aventurar sense excuses. De totes maneres quedeu advertits, des de bon començament, que aquí trobareu només el meu punt de vista, tan ajustat a l'objectivitat com m'ho permeti una qüestió que em toca tant de la vora.

1. Diria que aquest any 1970 la nostra diòcesi no s'ha vist marcada per cap fet de relleu. Al contrari. S'ha anat enfonsant lentament, però amb decisió, pels camins de l'atonía, del cansament, de l'escepticisme, de la decepció. Per tal de justificar mínimament aquesta entrada de cavall sicilià he de prendre una certa distància.

Nosaltres, el gironins, ja no hem viscut mai aquestes tensions, que han tibet la vida de l'Església dels darrers anys, amb la virulència experimentada en altres llocs. Per què? Essencialment per tres raons:

—la superfície de la renovació conciliar ha estat assimilada sense escarafalls des del principi. La punta de docilitat que ens caracteritza ens ha portat a acceptar bé tots aquells canvis que

ens arribaven «manats». Certament, aquí s'ha acabat tot, moltes vegades, sense anar gaire més lluny de l'anècdota, d'allò que és rubricable;

—El teixit eclesial de Girona fa molts anys que està deteriorat. La gent va fent la seva videta —sovint amb un zel extraordinari—, però sense lligams de solidaritat i de treball conjunt seriosos. La manca d'una infraestructura eclesial comporta la inexistència de grups «ideològics» forts que possibilitin enfrontaments —ni fecunds ni estèrils—;

—l'habilitat dels responsables de la pastoral diocesana per tenir la gent entretinguda en cosetes i dissoldre tota tibantor a nivell de grups.

Tot això ha fet que els qui es volien plantejar les coses amb un to més radical —sense ser res de l'altre món— comprovessin com els seus esforços es consumien en la inanitat. L'any setanta haurà vist el final d'aquests intents. La gent més jove, que els havia iniciat, ho deixa córrer per via de cansament, per la manca d'una estratègia evangèlicament i «políticament» vàlida, i es plega a la situació o se'n va a escampar la boira cap a altres indrets. I ens va envaint a tots aquella atmosfera grisa, àtona, fatigada, escèptica, decebuda, a què em referia en començar.

2. Hi ha uns fets, diguem-ne, oficials que em permetran d'apuntalar aquesta visió que acabo d'expressar i que podria aparèixer excessivament subjectiva sense proves.

a) Les Reunions del Consell presbiterial. L'atenció del Consell presbiterial s'ha vist ocupada aquest any, sobretot, per quatre qüestions: l'economia dels capellans, l'apostolat dels laics, els equips sacerdotals i els nomenaments, i la pastoral de vocacions. Doncs bé, l'únic vaixell que ha arribat a port és el que ve a remeiar una mica la situació econòmica dels capellans. Els altres continuen tots en l'alta mar de les dilacions, sense cap vent que els mogui ni amunt ni avall, ni endavant ni endarrera. La creació d'un Fons diocesà de compensació, amb aportacions de totes les parròquies del Bisbat, té el seu interès, encara que relatiu. Però és molt trist que això sigui tot el que s'ha aconseguit de concretar en una situació pastoral tan greu.

b) Durant aquest any 70 la diòcesi ha vist redimensionar la seva estructura arxiprestal. S'han creat un nous arxiprestats (amb una nomenclatura geogràfica ambigua, confusional i irrespectuosa) i s'han fet, per primera vegada, eleccions d'arxiprestos a qui es vol concedir una fesomia nova. La valoració d'aquesta iniciativa en ordre a la renovació pastoral del Bisbat corre més aviat pels camins de la precarietat. No trobaríeu pas gaire ningú que n'esperí gaire res més enllà del paper.

c) No coneixem encara els resultats de l'enquesta feta a tots els capellans. Més aviat tenim informacions poc falagueres sobre la participació i les respostes. El que sí podem assegurar, en aquests moments, és que l'assemblea que s'està preparant no desvetlla pas un interès suficient per a trencar la crosta d'escepticisme.

d) Em sentiria temptat de parlar també del Seminari i dels esforços que es fan en ordre a la seva conservació i preservació. Són uns esforços notables, plens de bona intenció i intelligents en ells mateixos, si prescindim del marc, diocesament autàrquic, en el qual es fan.

e) Els moviments seglars són pràcticament inexistents al nostre Bisbat. N'hi ha prou, per a convèncer-se'n, de repasar la gallofa. I els grups «underground», que no constarien en cap paper oficial? Amb la mà al pit he de confessar que ni d'això —que en trobes pertot arreu— tenim entre nosaltres.

3. En aquest informe precipitat, hi mancaria molt si no hi fes una conclusió que contrabalanceés la impressió de tot el precedent. Però, voldria ésser sincer fins al final i no enganyar ningú; això que diré ara no anul·la res del que portem escrit, no hi és enfrontat dialècticament, sinó només amb l'afany de donar un panorama més complert i ajustat a la realitat.

Perquè hom comprova cada dia que, al costat de posicions límit de trencament o d'acceptació passiva, hi continua havent gent que treballa, que es planteja els problemes amb gravetat, que cerca solucions amb lucidesa.

És un treball pesat, sense il·lusions, fet en el clos d'unes responsabilitats concretes. En aquest sentit —que ja insinuàvem parlant del Seminari— podríem referir-nos als «Casals d'Estiu i Co-

lònies», «Cursets pre-matrimonials», alguns esforços de «catequesi», i alguns equips sacerdotals.

Són esforços aïllats, on diríeu que s'ha anat a refugiar la voluntat de no cedir, de continuar vivint amb esperança. Però —ho comprovaríeu anant a visitar rectories— no aconsegueixen pas d'orientar en el desconcert, d'animar en el cansament, de fer néixer il·lusions en la decepció.

Si no hi ha, de moment, cap més remei que endinsar-nos inexorablement en aquest desert, potser que ens servís com a Israel, perquè aprenguéssim que «jo sóc Jahvè, el vostre Déu» (Dt. 29, 5).

Modest Prats (Girona)

Lleida

Entre els fets més importants de l'any 1970 que cal remarcar en la vida eclesial del Bisbat de Lleida, hom hi veu la Setmana de Pastoral Diocesana, la constitució del Consell Presbiteral i l'estudi per grups de l'Enquesta del Clergat espanyol.

L'any 1970 va començar al nostre bisbat sota el signe de la Pastoral. Pel desembre s'havien repartit de 55 a 60 mil exemplars d'una enquesta de 12 preguntes per tal que els fidels de totes les parròquies poguessin opinar sobre la vida cristiana; així començà la primera etapa de la gran Setmana de Pastoral de Lleida. Fou dirigida per Mons. Boulard a la capital de la «Terra ferma» i tingué lloc del 25 al 31 de gener.

A més d'un gran nombre de religioses, de religiosos i de sacerdots, hi prengueren part vora d'un miler de seglars, els quals, després d'escoltar el tema que hom exposava, es dividien en diversos

grups de treball per tal de participar activament i directament en la tasca de la Setmana.

La finalitat d'aquestes diades era, d'acord amb el que ens demanava el nostre Sr. Bisbe en la Carta de presentació de la Setmana, la renovació del nostre Bisbat segons les directrius del Concili, però feta per tots els membres del Poble de Déu. «Planejar entre tots una Pastoral de Conjunt» era com el lema encisador i estimulante que ens proposava el nostre Pastor.

En complir-se un any de la celebració de la Setmana i fer una breu revisió ¿podem constatar que s'ha aconseguit aquesta renovació? ¿Podem dir que aquest fet eclesial ha influït molt en la vida de les nostres parròquies?

Durant els dies de la Setmana hi havia molt moviment, molta continuïtat en l'esforç per assistir-hi i molta eufòria: es parlà i es discutí molt amb l'esperança que aquesta mentalització i aquesta sembra de preocupació pastoral arribés a moltes persones i a força comunitats i es concretés més tard en cada lloc en vida i en realitzacions pràctiques.

El Delegat diocesà de Pastoral en una crònica, interpretant el pensament de molts, afirmava: «La Setmana ha constituït una fita important en la història de la nostra diòcesi.» Però afegia, entre el dubte i l'esperança: «¿Sabrem aprofitar-ne les lliçons i les experiències? ¿Es renovarà la nostra Església diocesana, els arxiprestats, les parròquies? La resposta a aquest interrogant comprometedor és a les nostres mans...» «Seria una pena que tot el de la Setmana es reduís a unes xerrades o a uns propòsits d'escàs ressò. Això demostraria que els animadors d'aquest Poble de Déu no volen o no saben exercir dignament llur paper...» I apartant el dubte, com si fos una temptació, i transformant l'esperança en convicció ferma deia: «Creiem que abans d'un any, data fixada per tal de revisar els passos fets, s'hauran celebrat Setmanes o Diades de Pastoral, semblants a la que ens referim, en les diverses zones, arxiprestats i parròquies.»

Si ens fixem només en la segona de les 9 Resolucions preses al final de les diades esmentades, veurem com dissortadament el

ressò i la influència de la «Setmana» ha estat molt escàs: Diu així: «Proposem la celebració a escala local, arxiprestal o zonal, d'unes diades de reflexió basades en el mateix temari de la Setmana, i la revisió en el termini d'un any, i en assemblea plenària com la d'ara, de les directrius aprovades».

Una reunió d'arxiprestos, 18 dies després de la Setmana (i l'única en tot l'any) tenia per objecte fer prendre consciència d'aquest acord i promoure'n l'aplicació. Un Butlletí de Pastoral del Bisbat fou publicat 4 vegades per a informar i per a animar en la línia pastoral empresa.

Però ¿en quants llocs s'ha acomplert aquesta proposta, desitjada per tants participants de la Setmana? *En pla comarcal:* A Pont de Suert es va fer tot seguit una Setmana molt semblant a la de Lleida, les conseqüències pastorals pràctiques de la qual no podem jutjar perquè les ignorem. A les Borges Blanques es començaren pel mes d'abril unes trobades comarcals, en què han participat de 80 a 140 persones, per a preparar una Setmana Pastoral o almenys per a arribar a alguna realització de pastoral conjunta. Es feren cinc reunions d'aquest tipus i acabaren amb unes conclusions pràctiques sobre el nou ritual del Baptisme. A l'arxiprestat de Granadella es va proposar una enquesta entre el jovent i van acabar amb una trobada de joventut, molt concorreguda. *A nivell parroquial:* La Setmana de Pastoral, amb les mateixes característiques de la Diocesana, es fa ver a la parròquia de Sant Martí de Lleida, i una altra ben diferent, més de caire sòcio-cultural i humà, a la parròquia d'Àger.

Cal remarcar a part el sector dedicat a l'ensenyament, format per religioses, per religiosos, per sacerdots i per alguns catequistes de la ciutat de Lleida. Podem dir que es van prendre molt seriosament el que diu la Resolució n.º 3 sobre la formació de la joventut, que tocava ben directament la seva tasca professional. Des de la Setmana i promogut per ella, s'han anat reunint periòdicament en una diàleg obert i positiu que ha servit per a planejar tasques i unificar esforços, tal como demana una ben entesa Pastoral de Conjunt. Al cap de l'any d'haver començat el diàleg, continua aquest esperit obert i aquest esforç d'unió.

Sens dubte que, a més d'aquests pocs sectors citats, la Setmana haurà influït a canviar la mentalitat de molta gent de cara a entendre més bé la línia renovadora del Concili i la importància de la Pastoral de Conjunt. Però al cap de sis mesos només aquesta «fita» històrica que semblaven aquestes diades ja quedava molt llunyana i les lliçons i les experiències rebudes o s'han oblidat o no han estat molt eficaces ni gaire pràctiques. Per culpa de qui? ¿Dels seglars, dels «animadors» del Poble de Déu, dels qui són més amunt? Potser tots hi estem complicats. Es qüestió de revisar-ho. Una cosa de tanta transcendència, que ha costat tans esforços, en la qual ha participat tanta gent no pot restar així. I això crec que és el que hom començarà a fer en una propera reunió d'arxiprestos.

Un altre fet important al nostre bisbat ha estat l'elecció del Consell Presbiteral el mes de juny. Es constituït per 20 sacerdots i el Sr. Bisbe. Ha tingut vuit o nou sessions en les quals hom ha començat a estudiar diverses qüestions interessants. Destaquen els nomenaments de la Comissió d'Economia del Bisbat i de la Comissió per a l'estudi de l'Enquesta i per a l'Assemblea mixta de bisbes i de sacerdots.

S'acaba, doncs l'any 1970 amb l'interrogant punyent que representa la revisió dels fruits i de les realitzacions migrades que fins ara ha tingut la Setmana Diocesana de Pastoral, amb l'esperança del plantejament pastoral de l'Economia Diocesana, i amb els grups sacerdotals de treball a tot el bisbat per a preparar l'Assemblea diocesana, catalana i espanyola.

Valeri Beltran (Les Borges Blanques)

Fets importants o significatius

1. Pel que fa a l'estructura, enumerem aquests quatre punts:

a) Creació de la *Comissió des «Clero»*, integrada per tres membres votats per la base i que treballa amb un ritme fort i gaudeix —fet estrany entre nosaltres— de l'acceptació de la majoria. Pre-tén de servir el clergat escoltant-lo i fent-li de portantveu davant la jerarquia. Té cura, endemés, de la seva actualització teològica, pastoral i espiritual per a la qual cosa ha organitzat un bon nombre de cursets i de xerrades amb especialistes, l'assistència als quals per part del clergat no ha estat massa gran.

b) Votació i aprovació d'un nou *Consell Presbiteral*. El seu naixement suscità moltes esperances que avui ja no existeixen. Motiu: No ha tractat els problemes pastorals existents o els punts que interessen a la base, perquè els creu vius, sinó que ha estat un simple organisme consultiu d'una temàtica preparada al marge seu i dels seus representats.

c) Començà aquest any el seu rodatge el *Centre d'Estudis Superiors Eclesiàstics* (C.E.S.E.), que reuneix tots els seminaris majors que funcionaven fins ara a l'illa. Unificació només del seu aspecte acadèmic. Pas, aquest, positiu dins la reforma de la formació dels qui es preparen per al sacerdoci, però que no pot, per ésser d'un altre nivell, aturar la crisi de la institució «seminari».

d) L'antic Seminari vell, renovat de cap a peus, es converteix en la *Casa de l'Església*. Per l'elevat preu d'aquesta reforma i perquè no es creia que el mal funcionament —quan existia— de les Comissions fos degut a la manca de casal on residir, molta gent n'era ben contrari. Amb el temps, però, la Casa de l'Església es va convertint en un lloc de reunió, de coordinació i de planificació pastorals. Les persones que hi fan feina han influït en aquest canvi, ja que, abans de la creació d'aquesta casa, es pressentia una orientació (de «dretes») que després no ha tingut.

2. L'esforç *pastoral litúrgic* ha consistit enguany en una gran part en la introducció del Nou Ritu del Baptisme.

Ha estat aquest l'any en què hem estrenat de fet el Nou Ordre de la Missa i el Nou Leccionari Dominical.

L'ús de la llengua vernacle manté el seu «statu quo» discriminatori a Ciutat (10 % de misses en mallorquí, a trenc d'auba...), mentre augmenta en molts de pobles de l'illa.

Qualque grup parroquial, amb més o menys sentit i vivència de comunitat cristiana, prepara l'homilia setmanal. Aquest fet ajuda a una reflexió cristiana de molts de seglars que cercaven l'oportunitat de fer-ho.

Una parròquia de Ciutat intenta separar l'Eucaristia de tot l'aspecte social que tenen moltes vegades els nostres funerals. Al marge d'una anàlisi del fet i dels mètodes emprats —que no podem fer ara— aquest intent ocasiona l'explosió de tendències i de tensions contraposades i desferma un atac de les «dretes» contra tot el que té olor d'«avançat», que dura fins avui i que manté en un nivell de «suspense» les xerrameques clericals...

3. En l'ordre d'*ajuda al tercer món* han estat fets esforços per fer prendre consciència a tothom que el deure missioner és inherent al fet d'ésser cristià; per convertir l'admiració envers els missioners en un sentit de responsabilitat de tota la diòcesi; per explicar que la missió agafa tot el procés de promoció i de desenvolupament dels pobles i de les persones, etc.

Tasca de replantejar-se, el mateix Secretariat diocesà, amb la cooperació de tots els qui han ajudat un país del Tercer Món, o ho estan fent encara, tota l'ajuda personal i econòmica que Mallorca té organitzada.

4. Pel que fa a la *Pastoral especialitzada*, és de notar la constitució d'un equip de treball en el si de la nova *Delegació Episcopal de Catequesi*, que, a més d'organitzar unes jornades sobre catequesi d'adolescents, prepara un directori diocesà d'iniciació sacramental.

També el treball intens i preparat d'un grup de seglars i de

capellans entre els adolescents i els infants: colònies, missions infantils, etc.

L'*Escoltisme*, de la vella idea de proposar al jove un ideal cívic, humà i religiós, ha passat a una dinàmica que permet cercar la resposta que el jove reclama per a tots els seus interrogants.

Els esdeveniments del desembre passat aglapiren l'escoltisme i alguns dels seus membres. De tot el que passaren, n'han sortit més forts i amb més coratge.

S'accentua i es va configurant de cada dia més la presència enmig del submón turístic d'un grup de seglars i de capellans.

El *Moviment Familiar Cristià* es replanteja i qüestiona a si mateix. Els resultats: reafirmar-se al servei de la pastoral familiar de l'Església, en primer lloc; trencar una línia massa espiritualista i tancada sobre si mateixa per obrir-se a un compromís amb els quefers socials que afectin l'home i preferentment la família, darrerament.

S'ha tornat a posar en marxa el moviment de *Cursets de Cristianitat* que ha celebrat un curset cada mes. Un nou equip de consiliaris i un nou estil: diàleg, obertura i ganes de collaborar, sense fer renou per ara...

Dins el camp de la difusió de la Bíblia, per part de la Comissió d'Apostolat Bíblic, dues realitzacions ben interessants: les Vigílies Bíbliques, organitzades als moments-clau de l'any litúrgic, i l'exposició de llibres de sant Jeroni sobre la paraula: molta qualitat i molta quantitat de bibliografia venuda entre el clergat i els laics interessats.

5. Dins una tònica de cansament, de decepció de molts capellans sorgeixen grups que volen revitalitzar l'estudi en comú, la reflexió i la recerca pastoral, la coordinació d'esforços i de treballs.

De cada dia són més nombrosos els sacerdots que cerquen un treball que ompli les hores «buides». Els motius que els duen a prendre aquesta decisió són molt variats; la majoria no deixa, una vegada assegurat un ingrés econòmic, la paga de l'Estat...

6. Neix el *Servicio Informativo* que vol omplir un buit de dià-

leg i d'informació entre nosaltres. A força d'equilibris aconseguix tirar endavant, a pesar d'una censura eclesiàstica molt miraprima. Actualment cerca un camí més adient a allò que tothom espera d'ell.

Tònica i corbes generals

1. Es nota una *manca de Pastoral de Conjunt*. S'intenta d'arreglar aspectes de la vida «eclesiàstica»; es fan caminar les «estructures» diocesanes cap a un *conciliarisme*: intent de fer-les evolucionar fins que es trobin d'acord amb el que ha dit el Concili, vist més com una meta que com uns documents que oficialitzen la vida de l'Església en un moment donat del seu pelegrinatge. En moltes d'aquestes reformes, hi batega un no decidir-se a trencar amb una Cristiandat on existencialment ens movíem millor... Reformes, d'altra banda, i això és greu i de difícil solució, que es queden empetitides per una falta de conversió de les persones i de mentalització dels feels.

2. *Per a molta gent la renovació de l'Església es patentitza solament a la Litúrgia, de la qual es fixen just en els canvis externs.*

No cal negar l'aspecte positiu dels esforços pastorals i de mentalització fets per la Comissió i per part de molts de capellans. Ara, Mn. Pere Llabrés resumeix així aquest any de Pastoral Litúrgica, centrada —com hem dit— en el nou ritu de Baptisme i en l'ús del nou ordre de la Missa:

«No cal ignorar l'aspecte positiu d'un apreci major del sagrament, de la seva celebració comunitària, de la seva connexió amb la fe, de la responsabilitat dels pares i dels mateixos sacerdots en donar el bateig». «Les limitacions d'una Pastoral de Cristiandat, que duim a les espatlles, d'una consideració estreta del primer sagrament de la fe: salvació dels infants; l'«ex opere operato» de la Contrareforma; la poca preocupació o la falta de pràctica de la Pastoral Missionera; tot això ha retallat prou l'eficàcia de

les noves orientacions pastorals... La falta d'organització diocesana vers una direcció més mentalitzadora que autoritària que conjunti tots els esforços i totes les tasques ha fet malbé, en alguns sectors, el fruit d'aquesta renovació». Un detall que ha boicotejat molts d'esforços —això ho afegim nosaltres—: la Catedral ha acollit tothom qui volia batejar els infants sense posar-los complicacions ni dificultats...

Respecte a la celebració Eucarística: «...El sacerdot continua absorbint gairebé totes les funcions; hi ha un horari preestablert que no respon gaire més que al principi clerical: una missa per cada sacerdot...»

3. Encara que molta gent —capellans— ho miren tot des de molt enfora, talment com si res no tinguessin a veure amb el que passa, aquest any 1970, entre una reforma i una altra, molta gent ha començat a tenir la *impressió que qualche cosa es movia a la diòcesi*, que no tot era negatiu. Aquesta sensació ha estat ben forta per grups petits i que remen tots sols...

4. Entre qualche grup s'ha començat una vegada més la *recerca d'una pastoral evangelitzadora*.

Esforsos de diàleg entre als grups que treballen a parròquies de la mateixa zona; tímides realitzacions pastorals reflexionades i duites en comú; lucidesa d'anàlisi i de diagnòstic de la situació actual i poca imaginació a l'hora de trobar pistes per a caminar d'una altra manera i anar cap a la nucleació de comunitats...

5. Els *laics* integrats als moviments existents segueixen el ritme que cada un d'ells els imposa. De cada dia més, però, són *molts* els que es cansen de corbes i de complicacions i *cerquen una manera d'ésser cristians al marge de l'estructura*, que se'ls fa insuportable. Quasi podríem dir també aquí que, com més compromesos dins la seva vida, més al·lèrgia senten cap a una Església-organització, i per això intenten de viure el seu cristianisme al marge d'ella.

Carmel Bonnín (Ciutat de Mallorca)

Menorca

En aquest treball, fet molt ràpidament, per la urgència del temps, presentaré les realitats de l'Església a Menorca, d'una manera molt superficial, sense pretendre en cap moment de reduir la vida de l'Església ací a les activitats que resenyaré. Des del primer moment vull fer constar que hi ha una feina sorda i a la vegada compromesa de membres d'Església que de cap manera no quedarà reflectida en aquestes ratlles. La divisió del treball és senzillament perquè estigui un poc ordenat.

Jornades

1. Comença l'any, del 2 al 4 de gener, amb unes Jornades de Reflexió pastoral dirigides a Maó per Mn. J. Cardús. Es parteix de l'estudi sòcio-religiós de Menorca realitzat per ISPA i es mira seriosament com dur a la pràctica les conclusions de les Jornades Diocesanes de Pastoral de conjunt, celebrades l'octubre del 69 i dirigides per Mons. Boulard, a les quals molta gent, principalment obrers, no pogué assistir a causa del treball. S'aconsegueix un clima de diàleg, tot i que els participants són de tendències distintes. Es veu clar que la presència activa del segle a l'Església és necessària i enriquidora, sobretot quan hi ha un autèntic esperit de diàleg, i que l'ajuda a realitzar-se en la seva missió de servei.

2. Del 16 al 20 de març es fan a Ciutadella unes Jornades diocesanes de Pastoral Litúrgica, al Seminari, dirigides per Mn. Pere Farnés. Tenen com a punt de partida la Constitució sobre la Sagrada Litúrgia del Concili Vaticà II i la institució general del Missal Romà. Després de cada documentada exposició del ponent hi havia un animat col·loqui. Per a facilitar l'assistència de sacerdots, de religiosos, de religioses i de seglars, es feren en dos horaris distints.

3. Un grup d'aprenents, nois i noies, de Ferreries i de Ciutadella es reuneixen, del 16 al 18 de maig, al Casal del *Toro*, en unes Jornades organitzades per a la promoció de l'aprenent. Els temes tractats són: religió, sexualitat i treball, dirigits, respectivament, per Mn. Joan Febrer, Antoni Moll i Andreu Bosch. El sistema de treball fou el següent: exposició del tema, treball per grups i posta en comú. De cada tema es tragueren unes conclusions que després s'han de tenir en compte en reunions i en noves trobades.

4. De gran importància són les Jornades d'Estudi i de Renovació Espiritual del Clergat, del 31 d'agost al 5 de setembre, dirigides per el P. Antonio Hortelano, també al *Toro*, que presenta una visió renovada i positiva de la Teologia Moral i una Església del futur de gent autènticament compromesa. El gran valor d'aquestes Jornades, més que en la matèria, interessant i molt ben exposada, és d'haver aconseguit rompre les barreres que separaven el clergat: va ésser normal de veure dialogant amigablement sacerdots grans amb els més joves...

Comunitats

1. La Parròquia de St. Esteve de *Ciutadella* continua dins la dinàmica de servei, que des d'un principi es va proposar, i per això procura d'ésser una comunitat oberta i acollidora. Conscients que la unitat entre els cristians s'ha de realitzar a partir de l'acceptació mútua, en primer lloc, entre els mateixos catòlics, i que això únicament s'aconseguirà quan ens coneguem, en ocasió de l'octaviari per la unitat, es fan unes celebracions a les quals participen alguns membres de la comunitat de Sant Rafel.

A final d'any, com ja és costum en aquesta comunitat, es té una setmana de revisió de la seva marxa. Es descobreix la necessitat de més integració de la gent.

A partir d'una necessitat de barri s'organitza a poc a poc la comunitat de Sant Antoni Maria en un barri extrem de la ciutat. Per poder aprofundir més en la fe i en la vida de comunitat, cap

a mitjan juny s'organitzen uns dies de reflexió dirigida per Mn. Cristòfol Vidal. Es veu clar que tots els membres de la comunitat s'han de responsabilitzar en la mesura de les seves forces per a poder avançar en l'aprofundiment de la fe i en l'obertura als altres.

La comunitat de Sant Rafel, que es començà a organitzar fa un poc més d'un any, també en un barri extrem de la ciutat, veient cada vegada més necessari fonamentar seriosament els lligams de la comunitat, fa, a finals de setembre, uns dies de reflexió sobre Fe i Comunitat, dirigida per Mn. Joan Febrer. Aquests dies de reflexió serveixen de pòrtic a la catequesi d'adults que es porta a terme a partir del mes d'octubre.

Aquestes tres comunitats avancen lentament. Les dificultats de falta de comprensió, de fe poc personificada... fan que sigui una feina lenta en la qual és necessari no descoratjar-se.

2. Una nova experiència han començat a *Maó* un equip de tres sacerdots que pensen servir conjuntament la Parròquia de Nostra Senyora del Carme i organitzar les de Santa Eulàlia i de Sant Antoni Abat. La primera, o sigui la de Santa Eulàlia, s'organitza a partir d'un grup de cristians compromesos que, des de fa algun temps, es troben al petit temple dedicat a la santa, per poder pregar en la llengua materna (a *Maó* no hi ha cap altre lloc on es diguin misses en menorquí) i, cosa més important encara, per aprofundir en la seva fe, ja que consideren necessari que la celebració no sigui una trobada anònima i rutinària, sinó font de vida. En la darrera, la de Sant Antoni, ja s'han donat alguns passos per a anar formant una petita comunitat que sigui el punt de partida d'aquesta nova parròquia, comunitat viva de creients, que es constitueix en Església pregant a casa d'alguna de les famílies compromeses del barri.

3. Un grup d'unes cent cinquanta persones es reuneixen periòdicament a *Alaior* per reflexionar a la llum de la fe sobre fets d'actualitat i per aprofundir més en la fe. Algun problema ja els ha dut aquest treball. D'aquest grup surten els qui s'han responsabilitzat en la catequització dels infants de la comunitat.

4. De *Ferrerries*, poble tradicionalment religiós, està sortint una comunitat viva i responsable en la fe. Els joves i els grans dedicats a la formació de les noves generacions del poble humanament més jove de Menorca, fan possible que es pugui mirar vers el futur amb optimisme. Es treballa seriosament amb els infants, amb els joves i amb els matrimonis; això és el que en fa una comunitat de debò.

Amb els grans i amb els joves més compromesos en la fe, un dissabte cada mes, es fa una experiència interessant: es reuneixen per grups i comenten llargament la Paraula de Déu, després es troben junts en la celebració, es posa en comú tot el que a partir de la Paraula de Déu s'ha descobert i s'acaba amb la celebració eucarística.

5. És bonic constatar que quan un pastor s'integra, s'encarna plenament en una comunitat humana, com ho ha fet Mn. Enric a *Fornells*, la gent a poc a poc va avançant. Perquè, qui no queda profundament commogut participant en una celebració eucarística d'aquesta comunitat!

6. S'estan fent altres intents per tal de formar comunitats vives, però de moment, és difícil dir-ne res, ja que s'hauria de parlar més aviat de les persones que els fan. En parlar de comunitats, ho he fet d'aquestes que s'estan iniciant o revifant perquè considero que són les que pròpiament manifesten la vida activa d'Església.

Aspectes generals

1. El passat novembre el Sr. Bisbe publicà una carta Pastoral anunciant *la visita Pastoral* i orientant-ne la realització, que, més que un compliment jurídic, ha d'ésser punt de partida per aconseguir un autèntic diàleg dels diocesans amb el seu Pastor.

A final d'any s'ha portat a terme la visita a la parròquia de

Sant Bartomeu de Ferreries, en el marc d'una setmana de reflexió parroquial dirigida per Mn. J. Cardús. El Sr. Bisbe passà aquesta setmana al poble tenint contactes amb grups de gent de distintes tendències, dialogant amb tothom. L'experiència ha resultat positiva.

2. El *Consell del Presbiteri* segueix amb normalitat les seves reunions per a assessorar el Bisbe. A partir d'aquestes reunions es pren positura clara en les relacions Església-Estat a nivell diocesà: es determina no posar llocs de presidència, per a les autoritats civils, en els actes religiosos i no impartir la benedicció a inauguracions oficials. Dins aquesta mateixa orientació hi ha la decisió que els sacerdots no donin informes sobre la conducta moral i polític-social, quan els siguin sol·licitats —cosa que s'esdevé sovint— pels organismes oficials polític-administratius ja que això està totalment fora de la missió del sacerdot i fins i tot la pot destorbar.

3. Punt i a part mereix el treball realitzat per l'*Escola de Teologia per a seglars*, començada a final del 69 en la secció de Ciutadella i a principi del 70 en la de Maó. En aquest aspecte hem de dir que la de Maó té l'impuls, o, més ben dit, és el camí on es canalitzen les forces descobertes en les Jornades de reflexió dirigides per Mn. Cardús, i que hem esmentat al començament d'aquest treball.

Com a treball final del primer curs, la secció de Maó ha fet un estudi de la immigració a Menorca, que ha estat la base d'una pastoral del Bisbe sobre el mateix tema. Pastoral que ha estat força discutida, perquè, entre altres coses, costa d'acceptar que a casa nostra, també, siguem racistes.

A l'octubre començà el segon curs de l'Escola, que ha vist créixer considerablement el nombre d'alumnes: d'uns 35 ha passat a 70 en la secció de Maó, i d'uns 25, a 55 en la secció de Ciutadella. El professor ordinari d'aquest curs és Mn. Joan Febrer i com a col·laboradors extraordinaris han vingut els PP. Evangelista Vila-

nova, José M.ª González Ruíz i Garcia Nieto, durant el primer trimestre del curs 70-71.

No hi ha dubte que és molt important la tasca que està destinada a complir aquesta Escola en la maduració de la fe del poble cristià a Menorca.

4. Com ja és costum en el nostre *moviment catequístic* diocesà, aquest any s'han continuat les trobades trimestrals de catequistes, que han servit per a animar els participants en la tasca d'ajudar a créixer en la fe els infants.

A fi que els catequistes estiguin cada vegada més ben preparats, s'organitzà un curset de tres dies, al principi d'octubre, dirigit per Mn. Josep M. Totosaús.

5. Conscients que un punt-clau per a l'educació és la família i més encara, tenint en compte la importància del familiarisme a Menorca, descobert per l'estudi sòcio-religiós esmentat més amunt, s'està començant una feina seriosa de cara a *la família*, a base d'organitzar xerrades, trobades i grups de matrimonis.

També en aquesta direcció sorgeixen alguns grups de festejants, que van madurant en conjunt de cara a l'amor i al matrimoni.

6. Molt poc es treballa en un camp tan important de cara a la construcció d'una nova societat com és el de la *joventut*; tal volta hàgim d'atribuir-ho al fet que per a aquesta feina cal gent molt entregada. Únicament un petit grup d'Escoltes i un altre petit grup de la JOC treballen amb mètode en aquest camp.

Si alguna nota negativa hem de donar en aquest moment, com a cosa general, és el descuit en què s'ha deixat la joventut, llevat de petites excepcions.

Francesc Triay (Ciutadella)

1. El Sr. Bisbe, Administrador apostòlic, regeix la nostra diòcesi des de Lleida i puntualment puja cada mes uns dies a despatxar personalment al Bisbat.

S'ha traslladat a diversos sectors per trobar-se amb el clergat comarcal, amb calma i amb l'aproximació deguda: Aneu-Sort, Agramunt, Vall d'Aran, Ribes, i potser d'altres que ara oblidem.

No hem tingut visites pastorals, com les d'abans. Ni mai! Però tots els rectors que han volgut han pogut confirmar els infants, tot i que el Sr. Bisbe voldria que no ho fessin tan sovint.

Cal afegir que la interinitat, amb raó o sense, ha causat serioses incomoditats, segons el parer de molts. Aquesta interinitat ha estat, crec jo, una espasa de dos fils. D'una banda ha estat invocada a l'hora de posar en pràctica, en una dimensió seriosa i en línia de continuïtat, les Conclusions de la Setmana de Pastoral del juliol del 69. De l'altra, no ha impedit que hom donés curs, decididament, a un intent d'estructuració del Bisbat, concretada en alguns nomenaments, importants o no, possible hipoteca moral per al futur immediat.

2. L'agost del 69 fou constituïda, una Comissió de *Vida i de Ministeri de Preveres*. No el Consell, per la circumstància especial de la interinitat.

Els qui la constitueixen al moment present, i quan està a punt de cessar, tenen 48 anys i mig de mitjana d'edat. Cal remarcar que, com pertot arreu, el clergat jove hi és poc representat. A l'hora de les votacions també va ésser el sector més abstencionista.

Les ponències que més reiteradament ha considerat la Comissió en les dues reunions hagudes (23 d'abril i 5 d'agost), han estat:

a) *Figura de l'arxiprest i configuració dels arxiprestats*. S'ha estudiat, en la C. de V. i M. i s'ha passat a la Comissió Pastoral, abans de sortir el corresponent Decret. Com sempre, amb més bona voluntat que convicció.

Tot això s'involucra, mútuament, en el treball de les dues Comissions —Vida i Ministeri, i Pastoral—, amb l'altre problema del treball en equip, de la pastoral de conjunt i de la corresponsabilitat. Pensem no fer cap greuge a ningú si diem que, en línies generals, això encara no és una cosa madura, en dimensió personal. L'estructura, endemés, no ho afavoreix massa, a dir veritat.

Sigui com sigui, ha emanat del Sr. Bisbe A. A. un Decret (10 i 15 de novembre) sobre reestructuració d'arxiprestats, la figura de l'arxiprest i normes per a la seva elecció.

Val a dir que ha estat el Decret més collegialment elaborat, probablement des de sempre, al nostre Bisbat. «Ha constituït centre d'estudi i de reflexió de reunions d'arxiprestos, de la Comissió del Clergat, de la Comissió de Pastoral. Hom ha tingut present el parer de seglars i, àdhuc, ha sol·licitat la cooperació d'algun organisme tècnic». (B.O.B.).

Fetes als diversos arxiprestats les eleccions de la terna de candidats, han donat com a resultat, en algun cas després de 15 o 18 votacions, el que calia esperar del context present, és a dir: l'adherència al càrrec dels actuals detentors d'arxiprestats, que són precisament els rectors dels pocs pobles grans de la nostra diòcesi; la desconfiança dels altres que es tracti d'una co-responsabilitat seriosa, i la manca d'una planificació pastoral sincerament pensada i volguda per tothom.

El pinacle de tot aquest nostre edifici deliberatiu ha estat els darrers nomenaments al B. O. del Bisbat (10/70). Tres pàgines. Creiem sincerament que no van gaire més enllà d'un canvi de nomenclatura.

b) *L'enquesta del clergat i la preparació de l'Assemblea Mixta, bisbes-capellans.* La participació del nostre clergat a l'enquesta ha estat ben notable. En aquestes setmanes es treballa a diversos indrets sobre els seus resultats. La futura Reunió Conjunta, de moment, no sembla polaritzar excessius entusiasmes. Això no obstant, de les dades-base de l'enquesta, no dubtem que, tard o d'hora, en sortiran interessants diagnòstics i pronòstics.

3. Han estat organitzats, amb profusió, a nivell del clergat diocesà, cursets de Pastoral, de Teologia, d'Escriptura, de Cate-

quesi, amb assistència i interès regular. Hem d'agrair, de cor, a la generositat de les estimades diòcesis veïnes, els companys intel·lectuals que ens han ajudat en aquesta tasca important, no sense doldre'ns, també de cor, de la nostra indigència en aquest camp.

4. En el Ple de la Comissió de Vida i Ministeri dels preveres (5 d'agost), el Sr. Rector i el Vice-rector, donen compte, respectivament, de l'evolució del Seminari en les seves dues Seccions: la Seu i Sant Cugat.

El Seminari de la Seu, amb cursos fins a Preuniversitari, sense abdicar una convenient ambientació en la fe que faci possible el cultiu de les vocacions, sembla que va adquirint de pressa organització i prestigi com a centre d'ensenyament. «El Seminari travessa la crisi general que les circumstàncies sociològiques i sòcio-religioses han provocat en l'estructura general de l'Església». (Doctor Reig, Rector del Seminari).

Al grup de Sant Cugat, honradament, se li poden assenyalar alguns valors: «aprofundiment seriós i treball personal en l'estudi, amb una consegüent maduració i amb un equilibri davant les dificultats; el creixement en l'obertura i en la convivència davant el treball comunitari; un creixement en l'honradesa personal a nivell humà i cristià». (Mn. Rosell, responsable de la Secció, Sant Cugat).

5. No podem dir que el poble de Déu hagi entrat com a tal en la dinàmica d'una vida eclesial. És objecte d'evangelització. Han estat organitzats uns quants catecumenats d'adults o escoles de formació de seglars.

En compromís eclesial —i en temporal per descomptat— no hem arribat encara a les beceroles. El nostre poble, potser, continua rebent un Evangeli neutre.

La pastoral de joves i d'adults està en un moment difícil, creiem. Idem la catequesi d'infants. Darrerament hi ha hagut un corrent de catequització amb ocasió del Baptisme.

6. Els secretariats de Missions i de «Càritas», fan una labor de conscienciació, lentament. I també, l'una i l'altra, ens donen,

al poble de Déu, compte estricte de les aportacions pecuniàries que reben, i de la destinació que els donen.

7. Per indicar la tònica general, direm que ens trobem en una llarga etapa, com arreu de l'Església, pacient i laboriosa, de redescobriment del veritable rostre de l'Església que l'Evangeli vol. Un cop l'anem descobrint, gradualment, ens cal convertir-nos-hi; i això és una empresa àrdua i personal.

Més proclivitat a l'escepticisme que a la il·lusió, a la fantasia o al triomfalisme.

En el poble de Déu, una progressiva dessacramentalització, que no és substituïda per res. En alguna minoria, més atenció a l'Església —la de la premsa— en els seus tempteigs de resposta al món.

Però la tònica general és un desentendre's del compromís cristià, com reaccionant a tants anys de conducta estrictament condicionada pel context socio-religiós.

8. La darrera setmana de novembre salta a la premsa el nom del nostre futur Bisbe: Dr. Joan Martí. Benvingut.

Antoni Fortuny (Castellciutat)

Solsona

Seguirem més o menys l'ordre cronològic i així aconseguirem, potser, que aquesta ressenya no sigui, o no sembli, a corre-cuita com ha estat feta, un calaix de sastre.

Hom va fer, a primers d'any, una enquesta arreu del bisbat sobre els cants de la missa. El butlletí de febrer va publicar-ne els

resultats. Es va de cara a una mena de fitxer o de cantoral diocesà que orienti, estimuli i unifiqui fins a cert punt els cants litúrgics de les nostres comunitats.

Hom va fer també una enquesta entre els sacerdots sobre com havia d'ésser constituïda la comissió de nomenaments. La van contestar 99, o sigui el 50 %. No hi hagué pas unanimitat; amb tot, per majoria de vots, s'imposà la solució que més avall direm.

La comissió d'economia, que, depenent del consell del presbiteri, ja havia aconseguit d'anivellar una mica els ingressos dels capellans assegurant a tots un mínim vital, va llançar una nova enquesta sobre despeses especials: familiars, segona parròquia, etc. No hem arribat encara, en aquest punt, a cap resultat concret en espera, segurament, de com quedaran les coses després de l'augment de la nòmina estatal que hi ha hagut darrerament, i, per què no dir-ho?, per l'enorme dificultat que l'afer comporta.

L'Escola Diocesana de Teologia que venia funcionant al llarg de tres anys va acabar, a finals de febrer, el seu tercer curs i, segons sembla, la seva mateixa existència. Bona embranzida inicial, pobra aturada final. Cada arxiprestat, ara, s'organitzarà les jornades d'estudi o de catequesi que cregui convenient, com ja van fer enguany els arxiprestats del Pla d'Urgell, como ja havia fet anys enrera i tornarà a fer algun arxiprestat del Llobregat. En aquest sentit, són ben dignes d'esment les predicacions quaresmals que organitzen per parròquies els arxiprestats de la Segarra a base dels mateixos capellans, amb renovada illusió per part d'aquests, amb considerable interès per part de la gent.

Per contra, els cursets pre-matrimonials és una de les activitats que d'any en any s'han anat incrementant més arreu del bisbat, amb notable interès i amb gran profit per part de les parelles participants. Solament l'arxiprestat de Navàs, per citar-ne un, compta ja amb un historial de deu cursets i amb un nombre de dues-centes cinquanta parelles inscrites.

Hi ha també les Colònies d'Estiu. La delegació diocesana de Colònies, activada últimament per diversos consiliaris joves, per seminaristes, per nois i per noies, no para de treballar. El dia que la Casa o Casal de Guardiola de Berga arribés a entrar en funcionament —un somni que no s'acaba de convertir en realitat—,

els serveis que vénen prestant de fa anys les cases de Peguera (nens) i Vilada (nenes) es veurién notablement potenciats. Déu ho vulgui.

A la reunió del Consell del presbiteri que hi va haver el dia 20 de març fou acordat el següent: Primer, substituir els exàmens quinquennals per un curset de quatre dies que hom donarà en tres llocs distints del bisbat, obert a tohom, obligatori per als quinquennals; l'escolaritat al Centre d'Estudis Pastorals de Barcelona suplirà d'escreix aquesta obligatorietat. Segon: La comissió de nomenaments, vist el resultat de les votacions, quedà constituïda de la manera següent: el vicari general, el responsable de la clerecia i un coordinador elegit pels diversos coordinadors de zona. La consulta havia donat aquests vots: 69 a favor d'una comissió restringida, que són els que van prevaler; 36: «que s'ho faci el bisbe sol havent consultat abans la gent»; 13: «els coordinadors». Tercer: Anar cap a una pastoral d'evangelització. El Consell s'adonava que, durant els dos anys de la seva existència, s'havia ocupat gairebé exclusivament de problemes sacerdotals; reconeixia tanmateix que els camins de l'evangelització a seguir no es veien pas clars, ni de bon tros.

El mes d'abril van començar les eleccions de coordinadors i representants d'arxiprestos i de vicaris per al consell del presbiteri, eleccions que van durar quatre mesos!

A Sant Pau de Casserres hi va haver una tanda d'exercicis per a sacerdots a càrrec de Mn. Josep M. Bardés.

A Sant Ramon, un curset d'animadors de cant a cura de Lluís Virgili. Hi assistiren 40 sacerdots.

Al Llobregat, pel mes de juny, s'acordà d'ajornar l'aplicació del nou ritual de baptisme d'infants i de no implantar-lo sinó després d'una catequesi prèvia. La comissió constituïda a l'efecte, formada per un delegat de cada arxiprestat, dos assessors i el coordinador, van anar treballant durant tot l'estiu en la seva comesa. Com que el número propassat dels QUADERNS ja va publicar una nota de les seves activitats, ara ens estalviarem de repetir-nos. Només cal afegir-hi, en tot cas, que durant l'Advent arreu de la comarca hom ha predicat sobre el baptisme a base d'uns esquemes comuns d'homilia, i que ara, per parròquies i arxiprestats,

es va a fer un pla d'actuació concreta partint de les línies elaborades en les trobades de la tardor. A primers d'any hom pensa posar en pràctica el nou ritual.

El dia 2 de setembre hi va tornar a haver reunió del Consell del presbiteri. Hi van ésser llegits dos informes ja coneguts pels lectors d'aquest QUADERNS (n.º 8), l'un sobre la situació pastoral del nostre bisbat, l'altre sobre la vida del Consell del presbiteri fundat el 15 de desembre de 1967. Hom va acordar de prestar una creixent atenció al Centre d'Estudis Pastorals de Barcelona pel que fa referència a enviar-hi alumnes. Conseqüència d'això, al present curs 1970-1971 el Llobregat n'hi ha enviats 3 i el Solsonès, 1; a més, les parròquies del Llobregat s'han compromès a prestar-los ajuda econòmica. També fou en aquesta reunió del Consell del presbiteri que es va adoptar la «encuesta-consulta diocesana al clero» formulada pel «secretariado nacional del clero». Per a fer-la viable, el bisbe en persona va adreçar una carta de recomanació a tots els capellans. De 198 consultats per mitjà de l'enquesta, van contestar-ne 153, o sigui el 76'76 %. Per cert que en relació amb aquesta enquesta hi ha hagut una nota diguem-ne curiosa, per no dir-ne una altra cosa: la carta oberta al nostre bisbe que l'Associació Sacerdotal Sant Antoni M. Claret va enviar ciclos-tilada a tots els capellans amb intenció dissuasiva.

I ja som al 15 de desembre. El Consell del presbiteri es torna a reunir. La comissió d'economia, decidida a construir a Berga una residència per a sacerdots jubilats i, arribat el cas, a establir concerts econòmics amb residències d'altres bisbats. Enquesta arxiprestal sobre la Visita Pastoral: es proposa de passar d'una visita burocràtica i formulària a una Visita Pastoral pastoral. Hom hi llegeix l'avantprojecte d'una reflexió col·lectiva sobre la pastoral diocesana entorn dels punts següents: figura del bisbe, coneixement del món, objectius primordials, promoció sacerdotal, restructuració pastoral, seminari o vocacions, integració dels laics i de les religioses, pastoral missionera i catequesi, pastoral familiar, de joventut i d'adolescents, renovació d'arxiprestos, restructuració de l'economia, etc. Passa a projecte definitiu l'avantprojecte sobre la renovació d'arxiprestos, de manera que a principi d'any ja serà fet efectiu.

Haviem d'haver dit abans que a Casserres, el dia 23 de novembre, es va celebrar la ja gairebé immemorial festa en honor de santa Cecília amb una assistència clerical no tan nombrosa com la d'altres anys. Hom va fer un balanç de les activitats dutes a terme durant l'any per la comissió de cants litúrgics.

Fou també durant el mes de novembre que hi va haver a Puig-reig i a Sant Ramon un curset d'introducció a la Bíblia a cura de Mn. Jordi Mas. Valia pels exàmens quinquennals. Assistència més aviat migrada al primer lloc, no així al segon.

I encara, a Berga, pels volts de la Puríssima, hom va donar un curset d'animadors de cant. Hi prengueren part vuitanta persones entre capellans, religiosos i laics, sobretot laics.

En resum: el bisbat de Solsona va fent, potser més aviat endavant que no pas endarrera. Potser massa enquestes, massa reunions, massa eleccions, potser sí. Això vol dir, en tot cas, que no és mort encara. El Consell del presbiteri ha contribuït no poc, val a dir-ho, a donar-li un cert dinamisme esperançador. Enguany no ha cantat missa cap seminarista; els dos que han acabat els estudis no han estat ordenats de moment. Els sacerdots vivim, en general, entre el desencís, l'angoixa i l'esperança. El nomenament del Dr. Josep Pont i Gol per a la seu metropolitana de Tarragona ha estat rebut no sols amb satisfacció pel fet de tractar-se d'un germà nostre solsoní, sinó també amb un to d'optimisme pensant en l'Església del nostre país.

Climent Forner (Navàs)

Tortosa

Vàrem estrenar bisbe l'estiu de l'any passat. Com que abans que res li calia conèixer el bisbat, ja que no el coneixia gens, ni ningú del bisbat no el coneixia a ell, va deixar que durant uns

mesos tot continués igual. Podem dir, doncs, que l'any 1970 va ser, de fet, el primer any d'actuació del nostre senyor Bisbe.

No us estranyeu si començo la crònica del bisbat parlant del bisbe. Per a nosaltres és així: el bisbat és el bisbe. Per això amb un nou senyor Bisbe les formes d'ésser i d'actuar també són noves. Les seves constants orientacions són ara «deixem tot el passat i tirem endavant». La seva joventut rejoyeneix l'estructura del bisbat. S'obren les portes i entren aires nous.

I també deixa fer. Diu que tohom faci sense esperar que ell ho mani, que la vida ha de començar a la base i no per reial decret. I el que és difícil ara és despertar aquesta vida. L'únic que hi havia al bisbat eren els Cursets de Cristianitat i la JARC de moviments seglars i la Unió Apostòlica per al Clergat, i això es l'únic que continua.

Pel març hom planteja el problema del bateig. Les orientacions del Bisbe no poden ésser més obertes ni més objectives: dies baptismals, preparació dels pares, bateig tan sols a la mateixa parròquia dels pares, etc.

El treball fort comença el mes de juny. I comença per la renovació de la gent de la Cúria: dos Vicaris generals, un Secretari del Bisbat i un Administrador dels béns diocesans. L'antic Vicari general resta al seu despatx conservant alguns dels molts càrrecs que tenia: Visitador de monges, Director del *Butlletí Diocesà*...

De l'1 al 6 de juny es fa un curset de renovació conciliar per a capellans; n'hi assisteixen 40. Treuen unes conclusions que el Bisbe fa seves i les posa en vigor a tot el bisbat. El que tenen d'essencial és: igualtat, fraternitat i co-responsabilitat entre tots els capellans i incorporació dels seglars com a element actiu a la parròquia, a la comarca i al bisbat: això importa igualtat econòmica i de treball, s'han acabat «el rector i el vicari», l'arxiprest serà elegit, els nomenaments de sacerdots seran en funció de la pastoral de conjunt...

Aquells mateixos dies comencen les consultes al clergat per a la distribució de la gent; fruit d'això són 34 nomenaments el juliol i 13 el setembre. Acostumats a creure i a anar on els manaven, ara la gent no se sap avenir d'ésser consultada ni que li proposin d'admetre un càrrec. No estaven preparats per a això i la

cosa no va anar del tot bé. És natural pel fet d'ésser la primera vegada. Encara que el que més ha dolgut ha estat que, malgrat fer solament un mes de les esperançadores orientacions del Bisbe, ara, arribada l'hora, no se n'ha complert ni una: han estat nomenats arxiprestos, rectors i vicaris.

I per què no?, el setembre també és convocat i després adjudicat un benifet de la catedral.

I de la igualtat econòmica, se n'ha parlat molt i s'ha estudiat. Veurem en què acabarà.

Per l'octubre ha de començar el nou curs del Seminari i pel setembre hom fa també una reforma a fons. Implanta el Batxillerat fins a Preu inclusivament; després la Filosofia con a lliures a la Universitat de Barcelona; i semblantment la Teologia, en acabar l'últim curs de la qual caldrà acudir a la Facultat de Sant Pacià, de Barcelona. La reforma afecta també el personal educatiu: ara dos dels superiors són de l'Opus Dei.

Octubre. El senyor Bisbe vol que sigui un fet la pastoral de conjunt i la definitiva incorporació dels seglars. Acudeix, el senyor Bisbe, a les comarques a fer reunions conjuntes de sacerdots i de seglars, i a tots estimula per tal que, com més aviat millor, si és possible abans de fi d'any, constitueixin a cada parròquia el Consell Parroquial per poder fer després el comarcal i el diocesà.

Comença l'estudi sòcio-religiós del bisbat amb una enquesta a respondre per cada parròquia.

Per al clergat hom fa un recés per comarques, dirigit pel mateix senyor Bisbe o per un dels Vicaris generals, que continuarà tots els mesos.

Comencen d'actuar amb marxa accelerada diverses comissions: d'economia, d'espiritualitat, de...; cada dia es reben papers i són convocades reunions.

No n'hi ha prou amb l'octubre i és continuat el novembre el treball febril. Ara són de destacar unes jornades de Pastoral dirigides per Mn. Batlles.

Entre les reunions esmentades hi ha també les del Consell Assessor que fou creat en funcions de Consell Presbiteral. En l'últi-

ma de les reunions d'aquest Consell és proposat i aprovat un reglament per al Consell Presbiteral. Hom comunica aquestes conclusions als sacerdots tots advertint-los que al cap de vuit dies caldrà votar un Consell Pastoral d'acord amb el reglament, o sigui: un sacerdot per comarca elegit pels de la mateixa comarca, un elegit pel Capítol; i un altre, pel clergat no parroquial de la ciutat; són també del Consell Presbiteral els que ho són de dret: els vicaris generals i el rector del seminari.

Ha estat sorprenent, en tots aquests afers, l'activitat del senyor Bisbe. És a tot arreu, acudeix a trobades, a recessos, a cursets, no perd cap ocasió de viure amb el poble i amb els sacerdots, va a donar possessió del nou càrrec a cada sacerdot, i celebra l'Eucaristia voltat del poble.

Esperem que l'any 1971 consolidarà tots els esforços.

Salvador Masip (La Torre del Spanyol)

Vic

La vida eclesial a la diòcesi de Vic durant el 1970 manté una tònica més o menys estacionària. Continuen funcionant les coses que funcionen en una línia de continuïtat, potser, com en general, lleument decadent i en la situació habitual de manca de coordinació i de planejaments a fons. Al seminari augmenta la crisi de vocacions. Hi ha hagut a la diòcesi algunes escasses secularitzacions de capellans i fins i tot la secularització ha afectat aquesta vegada una revista: «Oriflama». Es poden observar alguns fets i intents que sobresurten d'alguna manera.

En començar l'any, continua la situació conflictiva dels tres vicaris que s'havien negat a anar al nou destí. El febrer, el Sr. Bisbe demana al Consell Presbiteral que es pronunciï en votació secreta:

«S'han de fer enrera aquests nomenaments?». Resultat: 16, NO; 4, SI; 2 en blanc. No es retiren els nomenaments i els tres sacerdots marxen del bisbat cap a Barcelona.

L'abril, és nomenat el primer equip corresponsable de sacerdots per a fer-se càrrec d'una parròquia, la de Sant Joan de Torruella (Bages). El setembre serà nomenat un altre equip per a la parròquia de Sant Vicenç de Castellet (Bages): Encara hi ha hagut algun altre intent que pel que sigui no ha arribat a bon fi.

El mes de juny s'organitzen uns cursets de reciclatge de teologia per a capellans. En canvi caldrà suspendre la segona sessió que havia de tenir lloc el mes de setembre, per manca de sacerdots incrits. Amb tot, hi ha grups comarcals que han anat mantenint cursets setmanals per estar al dia.

El mes de juliol es posa al corrent, els capellans, de l'Assemblea conjunta de bisbes i capellans, del mètode de treball a seguir i de la formació de grups. Es va portant la tasca a terme sense cap excés d'entusiasme.

En la reunió de Consell Presbiteral de desembre té lloc la votació dels cinc noms que cal presentar al Sr. Bisbe, d'entre els deu que havien obtingut major nombre de vots en una primera ronda de tots els capellans del bisbat que n'havien d'haver proposat cinc cadascun, per a proveir el càrrec de Vicari de Pastoral buit des de la mort del Dr. Felip Font, e.p.d. Surt nomenat pel Sr. Bisbe Mn. Jaume Camprodon, que havia abastat 166 vots dels capellans i 18 sobre 21 en el Consell Pastoral.

També en aquesta sessió de desembre, Mn. Modest Reixach, director del grup d'estudis socio-religiosos del Bisbat, presenta el llibre «El Clergat de Vic», que conté el resum de les respostes a l'enquesta feta entre el clergat, que fou molt ben acollida, i que reflexa molt objectivament la situació.

Sembla que també cal subratllar el fet d'un canonge de Vic que ha preferit fer-se càrrec de cura pastoral en una parròquia del bisbat de Barcelona. I així mateix el fet d'altres sacerdots que han passat a regir parròquies de Barcelona, frontereres de la diòcesi de Vic.

A les tres zones de la diòcesi han funcionat normalment els Consells Pastors, que, malgrat les seves limitacions, són ger-

men i promesa d'un altre estil de fer i són vius com ho manifesten les tensions reals que s'hi donen. Cal advertir, però, que els tres consells són ciutadans; resten encara molt desconnectats els pobles i les comarques.

Salvador Bardulet (Sant Vicenç de Castellet)

Unes paraules de cloenda

Si, més enllà de la descripció de les diverses activitats desenrotllades a cada un dels nostres bisbats i atenent sobretot als paràgrafs on s'estableix una valoració general, volíem donar ara una panoràmica global de la nostra Església a partir de les diverses visions diocesanes, transcriuríem les paraules que Mossèn Josep Asens escriu sobre el bisbat de Tarragona: «Potser la paraula justa que defineix la dinàmica de la nostra Església és desgast, en una tònica de cansament i d'impotència, però també de bona voluntat i de bona fe».

També transcriuríem, donant-los un abast general, les paraules de Mossèn Antoni Fortuny: «Llarga etapa, com arreu de l'Església, pacient i laboriosa, de redescobriment del seu veritable rostre, tal com l'Evangeli el vol».

Fa la impressió que, aquest rostre, comunitàriament, no l'acabem de cercar; o, si més no, que no acabem de trobar-lo. D'aquí aquesta sensació de desgast i d'impotència, de túnel, de dispersió. Això és més veritat, evidentment, en uns bisbats que en altres.

Hi ha dues qüestions preocupants, presents pertot: el seminari (és a dir, el futur dels capellans) i el laicat militant. La pilota és al teulat. Tot sembla indicar, tanmateix, que, ni en un camp

ni en l'altre, no hem trobat comunitàriament camins de present ni de futur. Tocant als capellans hi hauríem d'afegir, encara, les secularitzacions, fenomen estès pertot, per bé que només se'n parli en alguns bisbats.

Mentrestant, la profunda transformació que experimenten la nostra societat i la nostra Església es tradueix en una descristianització de gran abast (potser en la seva presa de consciència més o menys difusa, si hem d'ésser exactes) i en la recerca de noves pistes: comunitats de base, catequesi, revitalització de les comunitats parroquials, assajos missioners... Es tracta de tempteigs més que altra cosa. L'estructura pastoral «tradicional» —la xarxa de parròquies territorials, confiades a un rector, ajudat ocasionalment per un o més vicaris— vol emprendre un cert viratge, sense acabar, però, de decidir-se a fer-ho: equips corresponsables, reestructuració d'arxiprestats, tant al camp com a ciutat. La lectura d'aquests informes deixa més la impressió de posar pedaços a un vestit vell i escagassat que no pas de reconvertir una empresa, per parlar en termes moderns.

No és estrany que el punt més sensible de la crisi s'acusi al seminari i entre el clergat: saber-se embarcat per tota la vida i d'una manera total (sense família i sense professió civil) en aquesta Església no és pas poca cosa; els rengs dels seminaris es buiden, els del clergat s'aprimen. Molts laics —cal confessar-ho— fan una parada en la seva militància; però sempre en sorgeixen de nous: prova i manifestació de la riquesa i la vitalitat de l'Església del país.

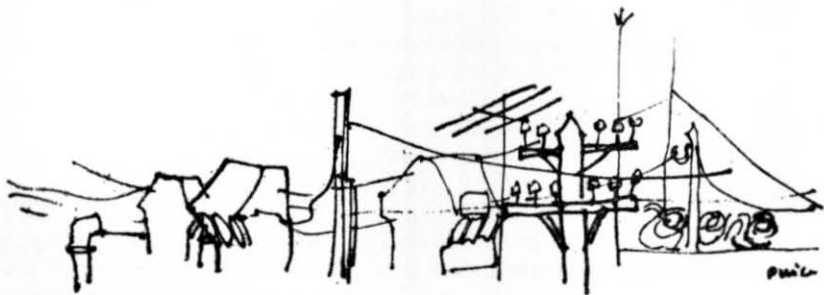
Aquestes visions diocesanes deixen fora els fets col·lectius o conjunts: l'activitat de la conferència episcopal catalana, les trobades dels bisbes de les illes, la Facultat de Teologia, el Centre d'Estudis Pastoral. Tampoc no reflexen prou la vida dels moviments interdiocesans, allà on aquest nivell existeix, com és el cas, per exemple, de l'escoltisme, dels equips de la Mare de Déu, dels Moviments rurals i obrers, dels Moviments catequètic i litúrgic, de les Jornades de Teòlegs. També caldria esmentar les publicacions: Qüestions de vida cristiana, Documents d'Església, Corres-

pondència, Phase (en llengua castellana i que vol moure's a nivell de tot Espanya, però tanmateix fonament catalana, encara), Quaderns de Pastoral, etc. Així com l'edició de llibres, alguns d'ells publicats per autors del país.

És una llàstima que el món de les religioses hi aparegui tan poc. Síntoma de la seva poca integració a la pastoral? O potser senyal evident del clericalisme dels capellans, que hem après a parlar del laicat però que desconeixem pràcticament les religioses?

Darrerament no voldria deixar de constatar l'esperança que han produït els dos últims nomenaments episcopals (o els tres últims: vegeu el balanç del bisbat de Tortosa). Tenen una significació col·lectiva evident: almenys molta gent els l'ha donada. Però l'Església no són només els bisbes; i el cos, en els moments actuals, no es troba pas en una situació massa brillant. «L'esperança esmortèïda sembla revifar-se. S'accentua l'actitud d'expectació», comenten cautament des de Tarragona. És veritat. I hem de desitjar i augurar que la nostra Església trobi comunitàriament els camins de l'avui i del demà. Tots hem de treballar-hi.

Josep M. Totosaus (Barcelona)

qüestions

El secretariat d'apostolat laical al servei de la nostra comunitat cristiana

El pare Congar declarava, fa poc, que moltes de les dificultats que hom plantejava en «l'aggiornamento» eclesial provenien del fet que avui ja ens trobàvem davant una problemàtica nova i distinta de la del temps del Concili. I val a dir que la nostra església local no és pas cap excepció en aquesta evolució general, i, per això, presenta noves realitats i noves ombres al llarg d'aquests darrers anys, a desgrat de la persistència de certs problemes de base, intraeclesials o extraeclesials, que en condicionen bàsicament la trajectòria i el testimoniatge cristià.

Amb tot, ens trobem, de vegades, amb unes minisstructures o uns miniserveis informals que han respost a unes necessitats o carències més o menys momentànies perquè han sabut adaptar-se i evolucionar per tal de donar una resposta adient en cada etapa d'aquest ja llarg itinerari de l'Església postconciliar. Entre aquestes experiències n'hi ha una de què parlarem ací i que coneixem de prop: el Secretariat d'Apostolat Laical (S.A.L.), que va estructurar-se el març de 1966.

Volem aclarir d'entrada alguns punts sobre aquestes notes. En primer lloc, no pretenem pas d'establir cap inventari de la tasca realitzada pel S.A.L. ni d'esbrinar-ne les falles i els encerts. Hem volgut assenyalar senzillament la seva presència, els seus objectius i, sobretot, la seva praxis de servei a unes associacions, a uns moviments i a unes comunitats cristianes del nostre país.

En aquest mateix sentit, tampoc no tenim la pretensió d'elaborar la visió i, encara menys, la teoria del S.A.L. i de la seva projecció en el camp de l'apostolat laïcal. Tractarem simplement d'una visió entorn d'un servei i d'una coordinació que no han intentat mai de basar-se en uns principis *apriorístics*, sinó que han assolit una actitud bàsica a partir de la seva vida i de la seva resposta comuna a unes macroqüestions i a unes interpellacions de base.

El nostre parer és que, d'altra banda, no tindria cap sentit de presentar una relació de totes aquelles respostes, de totes aquelles gestions o de totes aquelles accions concretes que l'existència del Secretariat ha facilitat o bé potenciat, per la senzilla raó que el S.A.L. no ha volgut ésser mai cap superestructura o cap supercomunitat ni substituir les associacions o els moviments que n'han format part. La seva raó d'ésser ha estat la suplència: hi ha començat i hi ha acabat. És a dir, tota la seva trajectòria ha estat presidida i ha estat possible en virtut del seu respecte al principi de subsidiarietat.

Val a dir, a més, que l'existència mateixa i el petit itinerari re-

corregut pel Secretariat cal situar-los en el context d'una església local inserida en el nostre món concret i alhora en el context de la crisi actual que viu tota la comunitat cristiana en temps de postconcili. Per això, ens caldrà referir-nos, de primer, a la influència del Vaticà II damunt les associacions i moviments d'apostolat laïcal i a la problemàtica de la nostra església local, abans d'enfocar de ple l'estudi de la naixença i de l'evolució del S.A.L.

Ens resta encara d'afegir una altra remarca. L'existència i la projecció del Secretariat és, sense cap dubte, discutible i s'ha trobat, de fet, entre distints focs. D'una banda, les suspicàcies jeràrquiques enfront d'una imatge deformada del Secretariat, talment com si es tractés d'una màquina de fabricar documents, tot oblidant que, si per cas, s'ha entès la denúncia com una forma entre moltes de proclamació i de testimoniatge cristià, i que l'objectiu primordial del Secretariat ha estat sempre el d'empènyer des de la base la construcció de l'Església. D'altra banda, un segon sector s'ha malfiat del Secretariat bo i tement que no desemboqués en la reconstrucció d'un pretès bloc catòlic, tot i que hom ha tingut cura de no traspasar mai les línies d'una opció essencialment evangèlica i d'un testimoniatge cristià en el cor de les situacions més ambigües o injustes. Finalment, un petit sector d'ultraconflictiu o activistes li ha retret —això amb raó— la seva al·lèrgia als «shows» intraeclesials i als gestos estridents. I és que si el Secretariat ha admès la contestació, també com el diàleg, els ha admesos com a resultat d'una reflexió crítica i teològica exigent i sempre en funció d'una línia global de reforma i de renovació de l'Església i de cara a la comunió amb la Paraula de Déu, ara i ací. En tot cas, una explicació del Secretariat *des de dins*, presenta el seu risc i les seves temptacions, que no defugim pas. Amb tot, pot significar també un assaig de clarificació i, fins i tot, l'inici d'un diàleg enriquidor.

Resumim seguidament una nota que descriu la vida del Secretariat.

La influència del Vaticà II en les associacions i els moviments d'apostolat laical

La crisi de moltes associacions, de molts equips, de molts moviments o de moltes comunitats parroquials, sigui perquè no responien ja a unes realitats sociològiques i, sovint, a causa de la pròpia dinàmica postconciliar, al moment de la clausura del Vaticà II, era un fet remarcable i, fins i tot, clarificador, a la llarga.

Podríem acostar-nos tot pensant que la crisi d'unes formes d'apostolat és una qüestió local o deriva únicament de la fallida d'una església ultrajeràrquica, ultracerclerical i ultraverticalista. O bé, que és conseqüència del moviment de renovació que somou actualment tot el poble de Déu. I encertaríem. Tanmateix, la crisi era més fonda i més radical: posava en qüestió la mateixa noció tradicional d'un apostolat facultatiu, amatent a les «consignes» dels clergues o dels pastors, activitat exterior, secundària i a estones perdudes d'un laïcat a la recerca de bona consciència. No, la missió en la comunitat eclesial i l'anunci de l'Evangeli eren unes notes tan essencials de la condició cristiana, que havien de sorgir directament i espontàniament del cor de tota la comunitat.

Aquest redescobriment, però, de les exigències de la comunió eclesial i del paper que el laïcat exercia plenament en el si de l'únic Poble de Déu, havia d'influir sobre diversos sectors laicals i això produiria una revaloració del concepte i de la praxis de comunitat, i alhora una nova comprensió de l'església local i del seu paper singular.

Aquesta nova actitud s'expressaria en una voluntat unànime de viure el cristianisme comunitàriament tot responent a la crida i a l'acció de l'Esperit, sense exclusives, sense monopolis ni compartiments estancats. Però no faria sinó posar en relleu la urgència d'una pastoral missionera de conjunt elaborada des de la base, i per a la nostra església local. I això quan el moviment de renovació i de reforma posava en crisi les il·lusions d'unitat que palesava una Església encara de cristiandat. D'aquesta forma, la nostra comunitat cristiana experimentava un profund trasbals.

La problemàtica de la nostra església local

Una anàlisi objectiva dels condicionaments pastorals, culturals, històrics, sociològics i polítics que havien configurat la nostra comunitat cristiana, així com una visió global entorn de la seva situació real, portaven a unes conclusions molt menys engrescadores que les posades en circulació habitualment per l'establishment eclesiàstic, com veurem més endavant.

És cert que un corrent pastoral, missioner —fins i tot teològic— havia reprès alè, durant els deu anys que precediren el Concili, a desgrat de moltes incomprensions i de moltes dificultats. Com també que certes iniciatives en el camp pastoral o intel·lectual i, sobretot, els moviments d'Acció Catòlica especialitzada s'havien expandit i havien creat unes minibases per al moviment renovador. I és lògic, doncs, que el Vaticà II representés un fort impuls per al corrent renovador, tal com esdevingué en d'altres esglésies de Catalunya o peninsulars.

Amb tot, el nomenament concordatari del nou arquebisbe, amb la sèrie de reaccions i de malentesos que produí, del signe que fossin —i la manca de diàleg que fou instaurada, de fet—, no redreçaren pas la situació. Les reserves intactes, pel seu dinamisme, per la seva consciència conciliar, per la seva independència jurídica, per la seva inserció en el món concret, que representaven el que s'anomenava les minories apostòliques —el laïcat pertanyent a associacions, a moviments i a comunitats vives— enfront de les grans tensions del presbiteri, de la crisi de les superestructures diocesanes i de les frenades anticonciliars a nivell de tal o tal parròquia o comunitat, foren olímpicament ignorades, en nom d'una unitat purament decorativa de l'Església, a desgrat de certs tocs d'alerta.

El diagnòstic que donava el Document sobre *La situació pastoral del bisbat de Barcelona* (1967), era ben alligador i responia tot ell a la nostra realitat de base.

«Sense voler menysprear la tradició cristiana del nostre po-

ble, hem de constatar que el corrent de descristianització avança, davant els nostres ulls, a passos de gegant. A hores d'ara podem afirmar que, a Barcelona, l'autèntica professió de fe no va lligada ja al fet de pertànyer a un poble determinat, sinó que depèn d'un acte de decisió personal (...) En aquestes circumstàncies, la pastoral de l'Església s'hauria de centrar sobre la fe, i l'Església de Barcelona hauria d'ésser, comunitàriament, una Església missionera...

»Els sectors de missió no queden delimitats per unes zones geogràfiques o sociològiques determinades. Si és veritat que les reserves cristianes són més abundants en uns sectors que en d'altres, la descristianització es presenta com un fenomen global que penetra en tots els ambients.»

D'una banda, calia, doncs, que la comunitat cristiana assumís d'alguna manera aquesta situació, i no podia defugir més la resposta a les macroqüestions que la realitat socio-econòmica i les interpel·lacions del nostre món li plantejaven; i, d'altra banda, la impossibilitat d'una reflexió i d'una pràctica en comú obriren el pas cap a una coordinació de sectors del laïcat que no es resignaven al silenci ni a la passivitat. O, més ben dit, a la dimissió absoluta de la seva pertinença a l'Església del postconcili.

Tota aquesta problemàtica explica la naixença del S.A.L., el març de 1966, com també el seu itinerari i la seva evolució fins als nostres dies.

Antecedents i creació del S.A.L.

La seva naixença fou el resultat d'una colla de contactes i de reunions entre responsables i militants pertanyents a diverses associacions i a diversos moviments que havien constatat fins a quin punt se'ls plantejaven cada vegada més problemes comuns i com els esdeveniments els adreçaven unes interpel·lacions ben semblants. En total, fou un període d'un parell d'anys de contac-

tes més o menys bilaterals i d'accions conjuntes més o menys limitades.

La crisi latent de la comunitat cristiana local i la crisi de les formes més o menys tradicionals d'apostolat laïcal posaven en evidència que no eren vàlids ja uns criteris individualistes d'apostolat i, menys encara, uns esquemes competitius, que negaven a la pràctica els principis més elementals d'una minipastoral de conjunt.

Una segona presa de consciència va empènyer cap a aquesta coordinació. Era un sentiment comú de feblesa, i l'afany d'encarar-se coratjosament amb aquelles rutines i amb aquella visió triomfalista propis d'una Església de cristiandat, que semblaven sobreviure encara en amplis sectors del nostre laïcat.

Així, d'una manera espontània, i amb una estructura informal, nasqué finalment el Secretariat d'Apogolat laïcal, durant el primer trimestre de 1966, per tal de realitzar una coordinació de base. Hom iniciava, aleshores, el secretariat com un servei de coordinació, de tipus gairebé funcional, capaç de promoure l'intercanvi d'informacions i la posta en comú de certs serveis dels moviments, de les associacions i dels equips que en formaven part. Aquesta seria la tasca que caracteritzaria especialment la seva primera etapa.

Podriem recalcar, a més, que la seva naixença responia a unes exigències d'aquell moment eclesial, a les quals, però, ha calgut respondre d'una forma més o menys intensa, en moltes de les etapes successives. Aquestes exigències podrien ésser sintetitzades així:

- obertura interna de cada associació i de cada moviment de cara als altres i de cara a la problemàtica del conjunt de la comunitat cristiana,
- aportar un humil testimoniatge d'església que contrabalanqués el contratestimoniatge, els silencis i les carències momentànies de l'església oficial,
- assumir amb empena la càrrega evangèlica postconciliar,
- posseir el neguit de construir, entre tots plegats, la comunitat cristiana, ara i aquí.

De cara a una coordinació dinàmica

Aquesta iniciativa essencialment laïcal emprengué la marxa en un moment d'esclat de les tensions intraeclesials, tant a nivell de la nostra església local com de la comunitat universal, que el mateix dinamisme postconciliar no faria sinó posar en evidència. El pas d'una església-societat a una església-comunió, la nova consciència d'una església en el món i per al món, com, finalment, la situació d'una església en recerca en una societat en moviment influïrien, des d'aleshores, sobre la seva projecció i sobre el que podríem anomenar la seva metodologia.

D'una banda, hom treballaria a nivell intraeclesial, i no solament per posar en comú les pròpies dificultats o les pròpies respostes, sinó també per prendre consciència dels problemes de base — com de la seva ràpida evolució — que anaven plantejant-se a nivell d'església local.

En un segon pla, hom tractaria de reflexionar i de trobar algunes respostes comunitàries i evangèliques de base a les grans interpellacions que adreçaven la Paraula de Déu a la nostra comunitat cristiana i a la nostra societat.

Per fi, i en un altre nivell, hom tindria present el fet que l'objectiu primordial era la construcció de l'Església, a desgrat de tots els obstacles, i procuraria avançar vers ell amb un sentit de totalitat, és a dir, admetent tant la contestació i la denúncia com el diàleg —en un pla horitzontal, però també vertical— tot, però, en funció d'una línia global que comportaria l'obertura i l'autocrítica permanents. De la mateixa manera que hom seguiria les línies de força de l'evolució postconciliar de pertot, també intentaria de reflexionar i de repensar, a la llum d'una àmplia visió global i de cara al futur, la situació, les línies de fons i la marxa de la comunitat cristiana local.

Afegirem, per acabar aquesta visió del Secretariat, que aquesta pràctica de la col·laboració havia de resultar per força molt positiva. Així, per exemple, es desenvolupà des dels primers temps del S.A.L. la col·laboració activa entre associacions d'apostolat i moviments d'Acció Catòlica especialitzada. Com també, més endavant,

s'iniciaria entre les associacions, els moviments i les comunitats de base o parroquials; així hom avançava un nou i remarcable pas en aquesta tasca de coordinació laïcal.

També hom ha intentat sempre de situar la coordinació i la intercomunicació en un nivell correcte, és a dir, que permetés d'afrontar i, si per cas, de respondre a les macroqüestions i no als miniproblemes propis d'un sector particular. D'ací la convivència i el diàleg que han presidit la col·laboració entre una colla d'associacions, de moviments, d'equips i de comunitats, car el Secretariat ha respectat sempre el pluralisme en totes les seves expressions, mentre els seus membres s'orientessin en una direcció de base autènticament renovadora i conciliar.

En darrer terme, caldria destacar que el Secretariat, ben sensible a les carències actuals de la nostra comunitat cristiana, però sense cap pretensió d'imposar o de canonitzar la pròpia experiència, s'ha decidit, tot al llarg del seu itinerari, per una dinàmica del provisional.

Al servei de la nostra comunitat cristiana

És possible que, avui, després de quatre anys i mig d'existència, es poguessin assenyalar ja certes etapes en la marxa del Secretariat i, fins i tot, fer un primer inventari d'aquells contactes, d'aquelles trobades, d'aquelles notes, o d'aquells documents que ha promogut o fet. Valdria la pena, també, de recordar les dues trobades de responsables, a Parets (1967) sobre «La missió evangelitzadora del laic» i «La projecció actual i futura del S.A.L.» i, no cal dir, les primeres i segones Diades de reflexió de Sant Cugat (1969), que van estudiar temes tan vitals com «La interpellació de la Paraula de Déu a la comunitat» i «Les noves formes de vida fraternal de la comunitat cristiana», i que aplegaren uns 250 militants cristians —pertanyents o no pertanyents a sectors del S.A.L.— de diversos indrets del nostre país.

Amb tot, seria donar una visió massa simplista del Secretariat

caracteritzar-lo especialment per tal nota una mica cridanera o per tal trobada més espectacular o per la seva col·laboració amb tal o tal iniciativa diocesana o contestatària. L'enumeració de les diverses tasques— empreses, iniciades o projectades— i la referència a alguns textos, que certament ens faria allargar massa aquesta nota, ens ajudarien a emmarcar la seva presència i la seva ruta.

Remarquem, però, de passada, els contactes mantinguts amb d'altres sectors del laïcat, com també amb preveres i amb religiosos, i amb els pastors. D'altra banda, la projecció del Secretariat no s'ha limitat exclusivament a les comunitats de Barcelona-ciutat, sinó que ha arribat a d'altres ciutats de la diòcesi i, a més, hom ha tingut algunes relacions amb cristians de les altres diòcesis de Catalunya, encara que poc sistemàtiques, però amb el desig de sostenir iniciatives locals i de perfilar una visió global d'aquells problemes que es presenten conjuntament a l'Església de Catalunya.

Així mateix han estat enfocats alguns contactes amb comunitats cristianes de la resta de la Península, com també de certs països europeus o latino-americans, amb el fi d'enriquir-nos mútuament i d'orientar-nos enmig de les dificultats presents.

I és que avui ja pot afirmar-se que d'un objectiu funcional i limitat a la intercomunicació i a la coordinació entre unes associacions, uns moviments o unes comunitats, de cara a unes respostes urgents i, de vegades, més secundàries o anecdòtiques, es passà cada vegada més a una recerca i a una pràctica d'unes línies parcials de pastoral missionera fetes des de la base, a una participació activa d'un sector del laïcat en la difícil tasca de construir pas a pas l'Església; com, de segur, ha empès aquest laïcat, a desgrat d'una situació de vegades crítica de la nostra comunitat cristiana, a recobrar comunitàriament l'esperança contra tota esperança.

Encara restarien altres punts a tocar, tals com el caràcter realment obert d'aquesta miniestructura en les tasques de la qual hom ha participat lliurement. O bé, la pròpia consciència de les seves limitacions i del seu caràcter de suplència. Com també la seva sensibilitat per a detectar els canvis de panoràmica i la irrupció de nous problemes en la nostra comunitat en moviment, inserida en una societat concreta que també evoluciona ràpidament. O, fi-

nalment, la dimensió pràctica d'unes decisions aprovades majoritàriament, però respectant sempre la llibertat de tal o tal membre que volgués abstenir-se de participar en tal o tal iniciativa, etc., etc.

Diguem, com a conclusió, que, en tot cas, aquest servei de coordinació i aquesta tasca de diàleg, de contestació, de promoció i d'orientació en comú que s'han desenvolupat tot al llarg de les diverses etapes del S.A.L., no es consideren pas definitius ni closos, per endavant, a cap evolució o bé a qualsevol transformació, en el moment que una problemàtica nova reclami unes noves respostes o unes altres formes de coordinació. O, senzillament, que estan disposats a la seva desaparició, total o parcial, quan les associacions i comunitats membres decidiran que la seva missió és acomplerta i per tant ja no cal més la seva acció de suplència.

Josep M. Piñol (Barcelona)

Breus reflexions entorn de la Confirmació

La correspondència entre González Ruiz i l'Arquebisbe de Ravenna, publicada al número 7 (agost 1970) de PRESBYTERIUM m'ha interessat fortament i no tan sols pel fet de versar sobre aquesta Comunitat vivent de l'Isolotto, comunitat que, entre altres coses, ve a dir-nos que potser encara no hem exhaurit les oportunitats que la vella estructura parroquial ens pot oferir.

Deixant, però, de banda tota la irradiació de vida eclesial que projecta l'Isolotto, es tracta de la Confirmació, el sagrament que, potser perquè s'ha prestat a revestir-se d'un cert folklore, ens han explicat massa poc ja dels dies de la nostra infantesa. Potser per això mateix, teòlegs i pastors hi han pouat tan escassament.

I potser per aquesta mateixa raó ens hem sentit tan poc induïts a reflexionar sobre tot el que implica aquest sagrament per a la nostra vida cristiana i per a tota la vida de l'Església.

Més d'una vegada m'he sentit temptat de portar la meva goteta de reflexió al buit que s'havia obert entorn d'aquesta font de gràcia. De fet, ben poc hi podria aportar. No sóc pas teòleg i encara menys pastor. Però, com que l'Església no és pas un afer de «professionals», crec que també un pare de família pot tenir quelcom a dir. Efectivament, els pares tenim si més no l'avantatge de veure de més a prop els fills, que, en aquest cas, son els «beneficiaris» del sagrament. Per a ells es fa la festa, si se'n fa. Però a més d'aquesta proximitat hi ha una altra cosa: el nostre paper de pares cristians, és a dir, el de vehicles transmissors de la fe, que és la funció primordial dels pares cristians, tantes vegades oblidada per una pastoral que ha caigut en la gran contradicció de semblar oblidar la funció del dipòsit vivent de la fe que rau en els pares, única raó que justifica el Baptisme que els catequizands han rebut els primers dies de la seva existència.

Parlava suara de folklore. És la trista impressió que vaig tenir el dia de la confirmació del primer dels meus fills, ara fa quatre anys. Llavors en tenia deu. La insistència dels sacerdots que el tractaven i els escrúpols d'evitar un cas insòlit que corria el risc d'ésser molt mal comprès i tal vegada d'escandalitzar alguna bona animeta em ferem transigir. De fet no em convenia pas gaire la posició encara massa passiva de l'infant, deguda a la seva edat, ni tampoc la lleugera preparació que consistia molt més a preparar les anades i vingudes d'una mena de contradansa que no pas a fer entrar dins del caparró del meu fill tot el sentit de la unció i del compromís que contreia. Potser el fet d'ésser això que tan paganament se'n diu «estranger» ajudà a fer-me claudicar. El cas és que, ja abans d'acabar-se la cerimònia, tant la meva esposa com jo ja ens n'haviem ben penedit. Oi més que, per aquestes terres flamenques des d'on escric, la indumentària episcopal fa pensar inevitablement a la mainada en la disfressa que els primers dies de desembre es passeja davant els aparadors rutilants dels grans

magatzems de les ciutats (1). El fet és que decidírem ben altrament per al nostre segon fill que té ara ja tretze anys.

Hem pensat, en primer lloc, que si les Esglésies d'Occident havien separat la Confirmació del Baptisme tenien una raó ben justificada. Per contra, si pensem que dins del costum oriental d'administrar junts els tres sagraments: Baptisme, Confirmació i Eucaristia, hi és inclosa l'Església Copta, que no sol pas donar-los abans dels set o vuit anys, algunes conclusions importants s'imposen.

No oblidem que aquesta pràctica es troba en una Església d'una llarga història, rica i curulla de lliçons per a tots, i que no conegué mai cap situació de triomfalisme. La seva litúrgia es remunta als primers segles i, en certs aspectes, vingué a establir una dialèctica amb la que es formà a redós de la cort imperial de Bizanci fàcilment identificada amb la potència dominant. Després, i fins a avui, encara, aquesta Església ha viscut dins la societat corànica. Tot explica que l'entrada a l'Església pel Baptisme no es fes al moment de la naixença, sinó en un moment de la vida que permetria als infants un record vivent d'aital pas i quan la legislació vigent els reconeixeria com a membres de la comunitat copta.

No és pas aquest el passat de la nostra Església llatina. El Baptisme dels infants fou generalitzat, encara que el poble no acabés sempre d'enganyar-s'hi completament, car ell, el poble, que és el qui al cap i a la fi forja les llengües, va saber fer bé la distinció comuna a les llengües ibèriques entre *cristianar* i *cristianitzar*. Distinció ben vivent encara per als pobles de la «Meseta» castellana (2). *Vox populi vox Dei*.

Ja es comprèn amb tot això que la Confirmació no conegués la mateixa pràctica que el Baptisme, almenys fins a una època relativament recent. Això i el fet de qui l'administrava en nom

(1) A Flandes, com als Països Baixos i a Alemanya, la festa dels infants se celebra per Sant Nicolau, el 6 de desembre.

(2) És llàstima que molts oblidin aquesta distinció, potser perquè la diferenciació resulta inexistente a d'altres llengües en les quals els estudis sociològics han començat abans que en els idiomes ibèrics.

de l'Església local. No és gens estrany, doncs, que, quan s'emmarcaren els sacraments dins d'una carcassa canònica, la Confirmació ho fos en una mesura ben diferent del Baptisme, car no fou exigible sinó como a precedent del Sagrament de l'Orde o de la professió dels vots.

Tot plegat m'indueix a treure dues conclusions:

La incorporació a l'església local

Aquesta es realitza mitjançant la persona del Bisbe, com a ministre habitual. Aquest fet explica tota la resolució de l'Arquebisbe de Ravenna, per a fer esment del cas de l'Isolotto. Per a la Confirmació hom no donà mai l'amplitud atorgada tractant-se del ministre del Baptisme: «qualsevol, encara que sigui heretge o infidel, mentre tingui intenció de fer el que fa l'Església», recordo que ens feien repetir quan jo aprenia el Catecisme. «El que fa l'Església», no pas el que fa el capellà o el que fan els practicants. Per a la Confirmació, per contra, cal l'acolliment de l'Església local, és a dir, d'una Església concretada i solemnement representada pel seu mateix cap visible.

És aquesta Església local que el confirmat encarnarà a la vida social dins d'un context precís i concret i amb la seva pròpia idiosincràsia. Aquest fet, constant fins a avui, així com l'exigència del Dret Canònic, semblen incompatibles amb una generalització massiva cristianant, encara que potser algú hi trobi el desavantatge d'esmunyir-se més fàcilment a través de les xarxes classificadores dels sociòlegs.

Acte lliure i personal

Si es tracta, doncs, d'un acte no generalitzat, serà qüestió d'entendre'l com un acte lliure. Vull dir alliberat de la més petita coacció o influència. ¿Per què no constituiria llavors el sagra-

ment una resposta de l'Església a una actitud personalíssima, a un compromís seriós, a un «engatjament» diria per fer contents els qui es basquejen per parlar a la moda? ¿Podem demanar això a vaillets de vuit o deu anys? I encara el document de directrius per a la Pastoral promulgat per l'episcopat francès el 1954 demana que es doni la Confirmació abans de començar la catequització, als quatre o sis anys! ¿No podria coincidir aquest compromís amb aquella edat en què hom comença a prendre consciència de les responsabilitats morals, socials i polítiques? I jo hi afegiria, encara, les responsabilitats sexuals. Diem, per exemple, quan s'entra al món del treball o als estudis universitaris, llavors que els joves conscients del seu deure amb el proïsme comencen a pensar políticament i sindicalment. Simone Weil trobava anormal que l'Església deixés desproveïts d'un suport especial els seus fills quan anaven a entrar al període més decisiu i més crucial de la seva vida. I això que Simone Weil mirava l'Església des de fora.

No em sembla pas massa adient que als deu anys pugui parlar-se de la mainada com de «veritables testimonis del Crist i difusors i defensors de la fe per la paraula i per l'acció» (3). Per contra és alguns anys més tard quan es fa més necessària «la força especial de l'Esperit Sant» (3) donada per aquest Sagrament. De fet, deuen haver-ho entès així, els darrers anys, certs episcopats, com l'italià i el nord-americà, en retardar l'edat de la Confirmació als 14 o als 16 anys. Crec que no és il·lícit d'esperar que, en el nostre temps, es retardi més encara.

De fet, la Confirmació podria ésser alhora el segellament de tot un compromís seriós i la missió donada per l'Església d'aportar al món el testimoni del Crist: tot el sentit, a la manera de la vocació abrahàmica, d'un trencament amb la nostra closca burgesa per tal de servir el món proclamant-li l'alliberació pasqual, l'èxode sortint de l'esclavatge, de l'explotació de l'home per l'home o pel Faraó, anunciant la Bona nova de la Resurrecció i d'un «Cel nou i un terra nova» (4). A mi no em queda massa clar que hom

(3) Constitució «Lumen Gentium», cap. II, 11.

(4) Apocalipsi, XXI, 1.

pugui donar a entendre això a la mainada quan, d'altra part, tampoc no estan capacitats per a qualsevol acció conseqüent al Missatge que han d'anunciar.

Sota aquesta perspectiva m'imagino la Confirmació com un aprofundiment de la vida cristiana i alhora una plasmació que, en certs casos, podria anar més lluny seguint compromisos successius cap al diaconat o cap al sacerdoci. Tal vegada això podria ésser un pas més vers l'alliberament d'aquesta mena de monopoli d'especialistes que pesa sobre els Ordes, i en fa uns cristians desclassats, precisament perquè constitueixen una classe a part, però *a part* en una interpretació massa mundana d'aquest concepte teològic.

Quan molts sacerdots es plantegen seriosament la conveniència o no d'administrar el Baptisme als nadons, resulta estrany que molts d'ells no es neguitegin per la lleugeresa amb què hom dona la Confirmació a... (si no fos pel respecte degut als infants, anava a dir «a ramades»). És una veritable contradicció que, d'una part, hom tingui tan poc en compte la disposició i la convicció dels confirmands i, de l'altra, s'arribi de vegades a establir veritables judicis temeraris i orgullosos, per no dir clericals, sobre la fe dels pares. Per a mi, voler resoldre així potser un xic massa dictatorialment la qüestió del bateig dels infants, abans de revisar l'administració massiva de la Confirmació, és una mica com «passar l'arada davant dels bous», com diem a casa nostra.

Joan Misser (Armentières)

Què en fem dels canonges? II

Mn. Jesús Huguet deia en l'article publicat al número 8 dels QUADERNS DE PASTORAL (octubre 1970), que «segurament a Madrid les veus s'hauran aixecat unísones en defensa dels canonges». Vaig assistir en aquella reunió. I vaig

enviar-hi la Comunicació següent, que no va ésser esmentada. La meua veu tampoc no podia aixecar-se contra els canonges. Però aquesta Comunicació era un petit estudi que havia fet, a la vista dels últims documents de la Santa Seu sobre aquest tema. Crec que de cara a un «ius condendum» convé escatir el fet de l'experiència i de la pràctica, tal com fa Mn. Huguet, però sense oblidar les més altes raons dels fonaments teològics i jurídics.

El futur dels Capítols catedrals i la seva relació amb els Consells del Presbiteri podria concretar-se així:

1. La nova orientació que el Decret «Christus Dominus» en el seu número 27 exigeix per als Capítols i per a qualsevol altres Consells existents, ha d'ésser molt més que una simple revisió. Es tracta d'una «nova ordenació» o figura, d'acord amb l'ecclesiologia del Vaticà II.

2. El bisbe i els seus preveres formen teològicament «l'únic presbiteri» (L. gentium, 28), al qual està confiada la missió apostòlica en la diòcesi (Presb. Ord., 2) i, de fet, l'exerceixen. Són co-responsables, per tant, cadascú en el seu grau, de la dita misió i per això és necessari que prenguin part també en l'estudi i en la solució dels problemes pastorals. El bisbe ha de cridar-los a col·loqui, (Ch. Dominus, 28), etc.

3. Amb molta lògica, doncs, la Circular de la Sagrada Congregació del Clergat defineix que l'únic senat del bisbe és el Consell del Presbiteri. Al Capítol Catedral, pel fet de no representar el presbiteri, li falta la base teològica per a ésser aqueix senat. Amb això, el Capítol queda desposseït de la seva nota essencial i, per tant, sembla lògic que, de fet, en desaparegui la figura jurídica. Si subsistís el Capítol, subsistiria de nom, però fóra una altra cosa. Li falta també la base pràctica, ja que generalment molts capitulars, per la seva edat i pels seus ministeris, no viuen els problemes de la diòcesi.

4. La realitat teològica del Presbiteri exigeix que tot ell entri en la co-responsabilitat diocesana, de manera que en diòcesis de

pocs sacerdots, crec que no seria necessari un Consell, per tal com seria possible l'actuació directa de tots els preveres. Ara, en diòcesis normals, els sacerdots hauran d'actuar a través de representants que formaran el Consell del Presbiteri.

5. Per consegüent, hi és essencial la representativitat dels sacerdots, com més perfecta millor. Ho serà:

a) si en el Consell són representats, dintre del possible, els diferents ministeris, les zones geogràfiques i les diverses edats;

b) si els consellers porten a les reunions, no la seva opinió personal, sinó la del grup que representen, amb el qual han d'estudiar prèviament l'ordre del dia i donar-li'n compte després.

6. Per a salvaguardar l'estabilitat i l'equilibri, indispensables en tot Consell de Govern, el Consell del Presbiteri:

a) cal que utilitzi tècnics per a l'estudi dels problemes;

b) ha de renovar-se de mica en mica, potser per triennis i per parts;

c) el bisbe ha de nomenar una part, encara que reduïda, de consellers;

d) sobretot, no ha de cessar a la mort del bisbe. No crec que així es converteixi, com algú tem, en un grup de pressió davant del bisbe, més del que ho han estat i, en part, encara ho són, els Capítols Catedrals.

7. En últim terme, convindria establir un Consell de tècnics, degudament estructurat, que podria obligar a restudiar els problemes, però no cal vincular-lo, aquest Consell, a la Catedral.

8. El Consell del Presbiteri, per tal que fos àgil i eficaç, no hauria d'ésser molt nombrós. Potser d'uns vint o vint-i-cinc membres.

9. De cap de les maneres no s'ha de perpetuar el sistema beneficial en els Capítols Catedrals. Perquè:

a) el Concili atribueix la primacia a l'ofici, i l'«*Ecclesiae Sanctae*» permet de distreure part del dot beneficial per a altres fins. Això ha canviat profundament el concepte tradicional de benefici;

b) de fet, han desaparegut els beneficis dels rectors i dels bisbes convertint-se en mers oficis (Ch. Dom., 31 i 21, i *Eccae. Sctae.*,

I, 20 i I, 11). No seria equitatiu que quedessin únicament (i vitalicis) per als canonges;

c) el benefici és un anacronisme medieval, ja caducat àdhuc a la societat civil, fa prop d'un segle;

d) el Presb. Ord., 20, s'inclina decididament per l'aboliment del concepte de benefici: «s'ha d'abandonar el sistema beneficional». Com un mal menor afegeix: «almenys reformar-se».

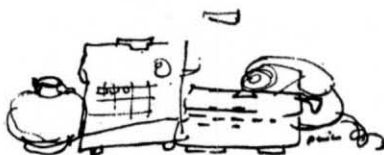
10. El Capítol Catedral, com a institució de culte més solemne, és difícil que es posi al dia, mentre no pugui convertir-se en un equip àgil de sacerdots adequats, per tal de fer de la Catedral una mena de parròquia-pilot en la litúrgia i en la pastoral, de cara a la incorporació del poble en els oficis del culte, tal com correspon a l'església del bisbe (no dels canonges) .

11. No és el Capítol, sinó el Presbiteri el qui teològicament manté la continuïtat de la diòcesi. Aquest, per tant, substitueix el bisbe, «sede vacante» i elegeix el «Vicari Presbiteral». Potser, per a aquesta delicada qüestió, que caldria que fos reglamentada curiosament, el Consell del Presbiteri s'hauria d'ampliar, per exemple, amb el col·legi d'arxiprests, de rectors, etc.

12. Amb la substitució del Capítol Catedral pel Consell del Presbiteri, sembla que tornem a les fonts, ja que els Capítols en el seu origen eren simplement el Presbiteri convivint canònicament i co-responsabilitzant-se amb el seu bisbe.

13. La Circular de la Sagrada Congregació del Clergat dóna molta llum per a aquesta nova figura que és el Consell del Presbiteri i que convé que s'inclogui en la nova legislació canònica amb tota la seva càrrega i amb tot el seu embalum teològics.

Antoni Deig (canonge)

testimonis

Evocació de Rovirosa

Per atzar, remenant la collecció de «Selecciones de Teología», he obert un número en el qual he trobat un article d'Urs von Balthasar que, al seu dia, jo vaig subratllar amb abundància. Immediatament, tant el tema com l'autor, m'han fet pensar en Guillem Rovirosa, fundador que fou de l'HOAC, el qual vaig tenir la sort de tractar força sobretot quan estava refugiat a Montserrat.

Hi he pensat, primer, perquè una de les moltes vegades que jo li feia companyia, em va ensenyar una carta que acabava de rebre, que jo asseguraria que era d'Urs von Balthasar, amb el

qual hauria fet coneixença a les «Conversaciones Católicas Internacionales» de Sant Sebastià. Aquestes «Conversaciones», cap allà els anys 53, 54, etc., aplegaven per uns dies, a l'estiu, l'«élite» dels pensadors catòlics. Ell hi era invitat molt especialment pel qui n'era l'organitzador, Don Carlos Santamaría.

Hi he pensat, segonament, perquè aquest article toca un tema que era molt del gust d'en Rovirosa. Però abans de parlar del tema, voldria acabar de parlar de les esmentades «Conversaciones» pensant en els lectors joves de PRESBYTERIUM, per als quals, coses com aquesta, ja fan olor d'arqueologia.

En aquelles «Conversaciones», hi anaven «avançats» com l'esmentat Balthasar, com Congar, com Dondeyne, etc. Avançats de la península com Tellechea; d'altres no tan avançats, etc. Segons em digué una vegada Don Carlos Santamaría, aquestes «Conversaciones» tenien una mica preocupat el bisbe de llavors, compatrici meu, el qual decidí de suprimir-les. Em fa l'efecte que la supressió, si fa no fa, coincidí amb l'aparició del «monitum» del Sant Ofici que apartà temporalment de la docència Congar, Lubac i d'altres. El cert és que, per aquells dies, un rector del bisbat de Vic demanà permís per tal d'anar a passar uns dies a França, i l'hi fou denegat amb aquesta raó de tant de pes: «com voleu anar a França, si allí àdhuc els jesuïtes són heretges?» Aquest criteri no era exclusiu de Vic: la mateixa resposta fou donada a un rector del bisbat de Lleida. Ambdós rectors encara són vius el dia d'avui. Els lectors joves, amb aquests exemples, es podran fer càrrec que llavors sí que érem el baluard de l'ortodòxia...

Anem, doncs, al tema. Recordant Rovirosa i llegint Balthasar, a vegades em pregunto «qui copia a qui» de tant que s'assemblen ells dos. En l'article esmentat («Poder de Dios y libertad», número 20, pàg. 335) Balthasar diu coses substancials com aquesta: «Quan des del principi Déu decidí de manifestar el seu poder per mitjà de l'amor, li resultà una mena de limitació del seu poder absolut... com si es presentés davant els pecadors amb les mans lligades». Més enllà diu: «Sota l'aparença de la mort, pot ésser que s'hi amagui aquell qui és i que dona la vida».

Pensaments com aquests abunden en els escrits d'Urs von Balthasar. Les converses de Rovirosa es basaven sempre en pensaments semblants.

Rovirosa era un convertit. Com en Chesterton (i en d'altres) la seva conversió fou una paradoxa. Chesterton diu que es convertí «per uns motius en virtut dels quals no s'havia d'haver convertit». La paradoxa de Rovirosa fou semblant.

Ell havia llegit els escrits de Santa Caterina de Siena i de Santa Teresa de Lisieux i restà impressionat per la primacia que aquestes santes donen a l'amor. Després llegí les «Confessions» de Sant Agustí i l'Evangeli. Llavors (m'ho havia dit moltes vegades abans que ho escrivís) va veure clarament que un poder tan gran d'abaixament, d'anorreament, com es manifestava en Jesús de Nazaret era impossible per a un home: abaixar-se tant només ho podia fer Déu. I així reconegué que «Jesús era Déu»... amb totes les conseqüències. Reconegué el poder de Déu... perquè aquest «se li presentava amb les mans lligades».

Amb la seva exegesi de la Bíblia (que en Jaume Lorés titlla d'ingènua, però que és molt suggestiva) Rovirosa llança la hipòtesi que el bon lladre Dimes era un cercador de tresors amagats. Ell, Rovirosa, el volgué imitar i també —deia— descobrí en el cadàver fastigós i repugnant de Jesús crucificat el tresor amagat que és com diu Balthasar, «Aquell qui és i que dona la vida». Aquest era un dels elements de la seva fe i del seu amor a l'Església: saber que, malgrat les aparences, a dintre s'hi troba «Aquell qui és i que dona la vida...»

Opino que seria possible (i convenient) fer un parallelisme entre Urs von Balthasar i Guillem Rovirosa. El primer, pensador profund; el segon, pensador, també, però primordialment profeta i home d'acció; coincideixen ambdós en la professió vivencial de la mateixa fe i en la proclamació (com les santes esmentades) de la primacia de l'«àgape» damunt el «logos».

Rovirosa exercí els seus carismes en un període d'una certa il·lusió col·lectiva, d'un considerable optimisme propi d'una immediata postguerra. En terminologia hegeliana, potser era temps de «tesi». A casa nostra tot era catòlic per definició i fins i tot és innegable que els no catòlics —posats a la muda— havien concedit

un marge de confiança als catòlics. Rovirosa, lúcida, preveia l'«antítesi». En ple pontificat de Pius XII em digué: «l'Església ha de passar per una llarga etapa d'humiliació». L'hem començada? En tot cas ja fa uns quants anys que ell està gaudint de la «síntesi», en Déu...

J. Rovira Tenas (Badalona)

Cara i creu del moviment rural

He baixat a Barcelona aquest dia de desembre. He mirat de fer, sempre a corre-cuita, els petits grans treballs que cada anada a Barcelona comporta. A dintre de la petita furgoneta grisa, abans d'emprendre el retorn cap a casa, repasso els diaris d'aquest vespre. De sobte, carrer de Consell de Cent enllà, comença a néixer un brogit inesperat i estrany. Cops secs, algun vidre que es trenca, crits nerviosos i insistents van acostant-se ràpidament. Penso que el Citroen serà un bon punt d'observació i, mentrestant, els botiguers i l'amo del bar que hi ha davant meu, baixen de pressa les portes i apaguen els llums. La manifestació arriba quan el darrer vianant s'ha esmunyit per les escales fosques. El meu Citroen i tot d'altres cotxes buits són a mercè de la gent —joves, alguna dona, homes grans— que criden frenèticament, amb un crit contingut i crispat alhora, i que, d'esquitllentes, agafen algun roc i el llancen... Tres o quatre minuts que costen de passar, que esborronen una mica i fan sentir por d'aquest vidre que pot ésser trencat. Temps de pensar en els qui s'han refugiat al bar, i ja el crit insistent i crispat va perdent-se carrer de Bailèn amunt. Mig minut més i, dissimuladament, treurà el cap pel portal d'allà baix l'urbà que s'esqueia de torn. Amb volguda displicència, anirà traient els obstacles que acaben de ser llançats per tal de destorbar el pas dels vehicles. Una curta estona encara, i arribarà la policia...

Deixo Barcelona. Haig de marxar de Barcelona, on passen totes aquestes coses.

Les aigües quietes de la comarca no es commouran per això. A mig camí de casa, com si ho estigués veient, també aquest vespre hi haurà, arran de la carretera, els cotxes de sempre que han acompanyat els seus amos a prostituir-se.

Aquest vespre hi haurà reunió de revisió de vida. Ens trobarem per reflexionar. Un fet ens demostrarà la manca de solidaritat en el poble. Apreto una mica més l'accelerador. Convé no fer tard.

Els rurals, certament, som absents dels problemes de la gran ciutat. Són aquests, però, els nostres únics problemes, els més vius?

Condicionaments

1. La cultura. *Una cultura mancada... Torneu-ho a llegir i vosaltres mateixos mireu d'escatir les causes per les quals això ha estat així, és així i anirà essent-ho encara...*

No cal negar els grans valors que l'home i la dona rurals tenen avui a casa nostra: l'honradesa, el sentit del treball, el seny, la saviesa de comportar-se amb realisme, la tenacitat, la sensibilitat religiosa...

Però tots aquests valors, que han estat apresos en el llibre de la vida i han estat transmesos de pares a fills, no han estat servits, ni perfeccionats, ni potenciats per la cultura que hom ha rebut a l'escola, ni a través del cinema, de la ràdio i de la televisió. Les excepcions a aquesta regla, només les podríem trobar en l'heroisme d'uns quants mestres.

Això fa que, sovint, l'home rural se senti poc segur d'ell mateix.

2. Manca de dirigents rurals. *Potser perquè traspassa el problema de la seva inseguretat als altres, l'home rural tampoc no es fia gaire dels pocs dirigents o dels pocs líders que surten al seu entorn: «Aquest?... Si és el fill del fuster...»*

I resta, «in aeternum». el miratge dels de Barcelona perquè van encorbatats. Fixeu-vos que és quan els de Barcelona se saben treure el vernís de finor i de cultura i es posen a caminar al ritme dels pobles, que neixen potents els moviments rurals. Però d'aquesta mena d'homes que trepitgen ferm, segurs del que volen, i són humils per a ralentir el pas, jo n'he comptats ben pocs. Amb alguns sacerdots, és clar...

Ara que parlem dels sacerdots, voldria dir-vos que els rurals els valorem de debò, els necessitem i que poden ésser —per dret propi i no pas per romanços de suplències—, líders d'aquests que ens fan falta. Sacerdots de qui ens puguem fiar, que omplin la seva vida servint els humils i no pas amb reunions excessives, que siguin com un valor que no trontolla. Encara que no compenguéssim la seva vida o el seu missatge, ni compartíssim els valors que ens presenten, encara que els perseguíssim o els menyspreéssim, els necessitem com es necessita sempre un punt de referència segur.

3. Manca d'atenció i d'ajuda dels estaments ciutadans. Els joves estudiants dels pobles van a ciutat i allà altres problemes els xuclen i els desarrenen del seu lloc a les comarques. No hi ha res a la ciutat que ajudi a comprendre i a estimar la terra viva. Tot és per l'asfalt.

Els pobles ofereixen la pau i la tranquil·litat, encara una mica verges, als aqueferats ciutadans, i aquests tenen prou poc tacte per a projectar els seus exclusius problemes als altres, sense haver-se preocupat de conèixer una mica els del lloc que els acull.

Les grans entitats d'estalvi i bancàries de casa nostra, estan molt atents a fer grans construccions de tot ordre i grans estudis estadístics (ben benemèrits d'altra banda), però, on és l'ajuda fonda a la promoció dels rurals? als centres comarcals, a jornades culturals i d'estudi, a la integració dels immigrants?

4. La immigració. Molts pobles i moltes comarques, sobretot les més properes a Barcelona, han rebut una invasió pacífica però persistent i condicionant. De dia en dia abunden més els matrimonis entre castellans i catalans, i els joves que es diuen Oliván Camarasa o Maspons Baena.

Aquesta immigració tan accentuada fa anys que dura. Influeix,

doncs, poderosament, en un canvi de la manera d'ésser de la població catalana. Fa pensar aquesta estadística dels alumnes de l'Institut de Granollers (809 en total) que va fer-se l'any passat:

Percentatge d'alumnes catalans i d'altres regions

Catalunya	81	%	València	0'48	%
Andalusia	9'5	»	Balears	0'37	»
Castella	3	»	Astúries	0'24	»
Aragó	1'3	»	Múrcia	0'24	»
Extremadura	0'86	»	Navarra	0'12	»
Galícia	0'74	»	Estranger	1'6	»
País Basc	0'74	»			

En una primera lectura, hom queda una mica perplex en constatar aquest 81 % d'alumnes catalans en una comarca de tan accentuada immigració. Però després hom pensa de quina manera són catalans —i ho són!—, i des de quina generació, en Pere del Toro Castañeda o l'Antoni Villareal Luna, nascut fa tretze anys a Pont de Suert, llavors de les grans obres de l'ENHER.

5. La transformació industrial. Anotem uns quants fets a la comarca del Vallès, que poden ésser signe d'aquesta transformació:

—a Parets del Vallès, vint-i-cinc fàbriques noves en tres anys;
—emplaçament de fàbriques als millors terrenys de regadiu, havent-hi terres de secà a dos-cents metres;

—zones verdes previstes que passen a ésser industrials;

—el pla que ha d'ordenar tota aquesta zona, del qual hom va començar a parlar l'any 1953, fou refet el 1959, reestructurat el 1965 i es va perfilant el 1971...;

—mentrestant és previst, en aquest mateix pla, i pel cap baix, un augment de població a la comarca, que va dels 114.964 habitants el 1966, als 245.000 el 1980 i als 690.000 l'any 2010;

—hom intenta de crear, almenys de nom i contra el parer de molts tècnics, la subcomarca del Vallès Central, presidida per la ciutat artificial de Riera de Caldes que ha d'assolir aviat els cent cinquanta mil habitants;

—a Barcelona es fan reunions per a parlar de «la comarca més dinàmica d'Espanya», sense cap representació del Vallès.

M'adono que en tot això que llegiu, hi podrieu endevinar com un rebuig de la gran ciutat, per abassegadora i egoista, perquè amb els seus problemes condicionants, de cap enorme en un cos esquifit, desharmonitza les nostres comarques.

Potser sí. L'accent barceloní, quan es converteix en «xava», fa crispar els nervis. Però furgant més endintre segur que trobaríeu també l'amor a la gran ciutat, tal com és, amb els seus defectes i amb les seves qualitats, com un dia ja llunyà ens ensenyava, a un grup de rurals, Mns. Uylembroeck, el successor de Cardjin.

El Moviment: perspectives i obstacles

1. L'única perspectiva esperançadora és la que s'endevina com a fruit d'una acció feta amb seny, amb energia i amb il·lusió. Si no és així, tot aquest món en transformació se n'anirà de les mans de l'Església.

Aquesta acció, és possible que l'hagin de fer, a casa nostra, els qui estan més allunyats de Barcelona. Especialment pel que fa referència als sacerdots. En el panorama actual de Catalunya, Vic podria ésser —altra vegada— el possible pol generador d'aquesta acció.

Els qui estem més a prop de Barcelona som ja tocats per moltes altres problemàtiques. Tempta més el treball en els moviments obrers o la directa lluita obrera, molt més brillant encara que sigui més arriscada.

Per contra, en el moviment rural el final de la lluita, lenta i monòtona, no s'albira mai. No hi ha unes reivindicacions concretes, que han d'ésser aconseguides a curt termini, perquè el que cal començar a fer és tot: cultura rural, sentit de classe...

I aquí seria perillós de caure en el miratge que tot es resol-

drà amb un canvi de règim, perquè en tots els règims els rurals seran menystinguts, atès que a cap govern no faran por.

2. Podríem parlar d'alguns obstacles.

Les ciutats comarcals no s'incorporen al moviment ni el potencien. Altra vegada l'enlluernament de Barcelona és abassegador i —massa sovint— estèril.

El treball absorbent de molts militants i de molts dirigents. Força d'ells, absolutament condicionats pels problemes de tot ordre que pesen sobre la seva petita empresa familiar, indefensa davant les pressions de l'administració.

El cansament de tants militants i de tants dirigents antics, en veure incomprès el seu treball per les noves promocions de sacerdots i de laics.

Els mossens que abandonen el moviment rural... La il·lusió i la problemàtica rural és deixada de banda davant els problemes específics del sacerdot que han aparegut amb el postconcili. No ha passat això en tots els moviments?

3. Direu que no cal prendre tant el moviment en funció dels sacerdots, o que n'ofereixo una visió massa clerical. Sí, ja sé que l'esforç ha de ser majoritàriament dels laics. Però penso, també, que no cal tenir por de fer missions de suplència quan, per ara, no hi ha ningú més que les pugui fer.

També per això —i per altres coses—, no crec en el treball manual dels sacerdots als pobles. Sovint pot ser una evasió, o una imitació —una altra— del que passa als suburbis obrers. La gent, la bona gent, el poble de Déu —no, potser, els «autèntics» del poble de Déu— n'espera d'altres testimonis.

Un problema ben greu dels sacerdots als pobles, dels que són fills de Barcelona especialment, però també dels que s'hi han educat, és el desconeixement de la realitat. Sentim dir força sovint aquestes paraules: «Si això els fa perdre la fe, és que la tenien molt petita». Hom pensa, llavors, en un poc respecte a les persones i en un desconeixement pregon dels condicionaments sociològics en els quals s'ha desenvolupat la vida d'aquestes persones.

Si parléssim ara de les innovacions litúrgiques, ningú no podrà negar que han estat un autèntic «test» de la bona voluntat dels

vells militants rurals. Pocs com ells van esforçar-se, a la primera hora, a comprendre-les i a ajudar el poble a acceptar-les. El que hi ha és que, de vegades, hom arriba a esgotar la capacitat d'il·lusió davant tantes noves i inacabables sorpreses...

El relleu que no arriba

Quan, després d'un temps de treballar a la JAC, vam començar, ara fa deu anys, el moviment rural adult a Barcelona, semblava lògic d'esperar que la incorporació de nous militants, de joves matrimonis procedents dels moviments de joventut, seria una cosa natural. I també que el relleu dels dirigents aniria fent-se acompanyadament, amb les dificultats que sempre és lògic que hi hagi, però sense trencaments estridents.

Però...

Llavors de la vinguda del canonge Boulard a Barcelona, jo recordo la veneració que li teníem els «vells» i com va defraudar els joves: «Un bon rector de poble que conta històries i, pitjor encara, se les creu».

A casa nostra tots ens acusem d'individualistes. És natural, doncs, que els joves vulguin crear el «seu» moviment i que els dolgui de trobar-ne un d'adult ja creat i fet a la mida de gent «installada», segons que diuen. El mal és que això perilla de repetir-se a cada tombant d'any...

D'altra banda, aquests adults, més o menys instal·lats, de trenta-cinc a cinquanta anys, han anat acceptant —certament empesos pel Moviment—, responsabilitats i el que llavors en dèiem compromisos temporals. Militants i dirigents s'han cremat sovint en aquestes empreses i, naturalment, el moviment se n'ha ressentit.

Sap greu que el relleu no arribi...

***J**o estic content, malgrat tot. I voldria cridar ben alt la joia i el sentit ple de la vida cristiana que ens ha donat, a tants homes i a tantes dones rurals, el fet de militar en el nostre moviment.*

Per això em va sorprendre dolorosament el to de desencant i de fracàs que es trobava en l'article de Rafael Hinojosa on parlava de la seva experiència de militant i dirigent de la JOC (1).

Jo crec que la vida és pastada de goig i de dolor. I que hem de lluitar sempre per atènyer un ideal de millorament sabent, però, que no l'assolirem pas en la nostra vida que es clou amb la mort. Penso que el que val, el que compta, és l'esforç de caminar, no que el camí s'acabi perquè s'han acabat els obstacles.

Voldria aclarir que això no vol ser cap mena de literatura estimulant! Però és cert que tots —gairebé tots— els qui hem estat militants del moviment rural, hem estat marcats, com ens deia Mn. Joan Batlles en donar-nos la primera empenta, per aquest anhel de servir els altres, d'ajudar a millorar humanament i cristianament la gent dels nostres pobles i de les nostres comarques. I aquesta marca —que a tots ens ha acostat a Déu—, és difícil que l'oblidem en tots els dies de la nostra vida.

Marcel Galobart (Sta. Eulàlia de Ronçana)

(1) Vegeu l'article «La JOC, una oportunitat perduda?», a PRESBYTERIUM, núm. 7, pàg. 7.

quatre vents

Nou Arquebisbe a Tarragona

El dia 24 de gener d'enguany va fer l'entrada solemne a la Seu de Tarragona el nou Arquebisbe, Dr. Josep Pont i Gol.

Seguint un bell estil de simplificació, hom va procurar suprimir el triomfalisme enfarfegat d'altres temps. Antigament, el nou Arquebisbe feia l'entrada per la plaça dels carros que és tocant al moll, anava fins a la Rambla, on feia el jurament de defensar els drets de la Seu Primada i en processó triomfal, s'anava a

la Catedral. L'última que es féu així és la de l'any 1949, ran de l'entrada del Dr. D. Benjamín de Arriba y Castro.

El Dr. Pont i Gol va arribar acompanyat del Batlle de la ciutat *al peu de les escales* de la Catedral i allí féu el jurament acostumat, i després d'escoltar la salutació del senyor Batlle, es va dirigir a la Catedral, acompanyat del Capítol, dels sacerdots, i d'una gran massa de poble.

Arribats a la Catedral, el nou Arquebisbe va dir missa concele-

brada amb tots els bisbes i els abats de Catalunya.

Ans de començar la concelebració, el Dr. Miquel Melendres, Canonge, en nom del Capítol, va adreçar una salutació al nou Prelat. Aquest parlament del poeta Dr. Melendres fou fet en castellà, llevat alguna frase en català al final.

La missa, per contra, els cants (espirituals negres) i l'homilia del Dr. Pont i Gol foren fets en català. En atenció als immigrants, als fidels de Sogorb, al Sr. cardenal de Arriba y Castro i a d'altres autoritats, les lectures foren fetes en les dues llengües i el nou Arquebisbe, adreçant-se a ells, pronuncià unes paraules en castellà. Llàstima que la missa hagués de retardar-se, perquè, inexplicablement, a darrera hora, no apareixien els llibres de l'altar i que, a l'hora de l'homilia, tan esperada, els micròfons, inexplicablement encara, no fessin arribar al poble la paraula del nou Pastor.

No és exagerat dir tanmateix que aquest acte va constituir una veritable fita històrica.

Va fer la impressió que hom enterrava una època amb un marcat signe oficial i en començava una altra amb un aire netament popular.

Realment la presència massiva de l'element popular va ésser la nota més característica i més corpredora. Molta gent de Tarragona, moltíssima dels distints llocs del bisbat, d'arreu de Catalunya i de Castelló i Sogorb.

Aquesta gent, que hi va venir espontàniament i no sota cap classe de coacció, va aplaudir de forma insòlita quan el Batlle de la ciutat, trencant el parlament en castellà, el va continuar i acabar en català. I aquesta gent, com una riuada incontenible, va envair i ocupar la major part dels seients de la nau central reservats a «representaciones civiles».

Cal notar també, per tal de comprendre el valor de *fita històrica*, que des de feia més de 30 anys tots els actes oficials a la Catedral, i tot el culte capitular, havien estat fets en llengua castellana. I les mateixes reunions del Capítol es desenvolupen en castellà.

La presència i la corona de tots els bisbes i els abats de Catalunya entorn del Dr. Pont i Gol, en la missa concelebrada, com també la participació de nombrosos sacerdots dels distints bisbats, donaven a l'acte un caire de retrobament de l'Església de Catalunya.

Josep Asens (Reus)

Les veus de l'Església de Tarragona

Per la seva importància i pel seu contingut —i atesa també la seva poca difusió al defora del bisbat de Tarragona— transcrivim, pràcticament íntegra, l'homília que va pronunciar el nou metropolità de Catalunya en entrar a la seva seu. Els textos de les lectures de la missa a què fa referència, són 1 Cor 12, 12-30 i Lc 1, 1-4. 14-21.

De Natzaret a Tarragona

Ho hem sentit, germans; la proclamació ha estat solemne. Jesús, assegut com doctor al mig de l'assemblea, amb el llibre d'Isaïas provatori en les seves mans, ho diu sense dubtar. Les profecies ja s'han complert; jo sóc l'Enviat, el Crist ungit per l'Esperit Sant per portar la salvació a tots els homes, sense discriminacions, i, per això, també i principalment als desvalguts, als captius, als cecs, als oprimits, ja que a tots els homes porto l'any de gràcia del Senyor, per la participació comuna del Sant Esperit que reposa sobre meu. Les paraules van fer impressió; i, segons segueix dient el text de l'Evangeli, tothom ho aprovava i es meravellava.

Nosaltres, avui, en aquest acte tan fraternal i solemne a la vegada, no fem altra cosa que allò que, almenys en primera i espontània reacció, van fer els natzaretans, compatricis de Jesús: un acte d'acceptació, és a dir, un acte de

fe en la «bona nova» que Jesús ens porta, per a situar-nos dintre de l'any de gràcia del Senyor, o sigui, per a situar-nos sota la influència vital del mateix Esperit de Déu que reposa sobre Jesús i vol reposar sobre nostre.

I aquesta bona nova, sempre repetida i sempre nova, Jesús la porta altra vegada avui a l'Església de Tarragona, per mitjà de la meva pobra persona. Ell m'ha enviat a vosaltres i m'hi ha enviat avui. Ell m'ha enviat a vosaltres perquè, sense cap mèrit meu, sinó malgrat els meus pecats, m'ha fet un dels «dotze», i encara que «sóc l'últim dels apòstols», no obstant, per la misericòrdia de Déu sóc el que sóc.

Una cadena mil·lenària

I m'hi ha enviat avui certament, no per començar, sinó per a continuar, com una anella més de la mil·lenària cadena de la successió apostòlica d'aquesta Església, l'anunci sempre idèntic i sempre diferenciat de la bona nova i de l'obra salvadora de Jesús de Natzaret. Realment, jo paro l'orella i m'arriba el ressò vibrant de les diferents veus d'apòstols, servidors d'aquesta Església a través dels segles. No les arribo a distingir totes, perquè encara no les tinc conegudes. És llarga i profunda la història d'aquesta Seu. Per alguna cosa es

diu i és Apostòlica i Primada. En faré coneixença per empeltarme, una branca més, en el gran arbre de la vostra vella història. De totes maneres, entre aquestes veus n'hi de prou potents per a fer-se presents a la primera atenció, i que són com les fites indicadores, vàlides per a orientar la vida de la nostra Església: són com l'Esperit viu que alena en el si de la nostra entranya eclesial i li dóna la fesomia pròpia, de la qual som hereus i que no podem trair.

El missatge en la seva font l'hem sentit; són les paraules del Mestre Jesús que acabem de llegir, escrites amb precisió tècnica i inspirada per Sant Lluc, home culte i apòstol fervent. No se l'inventa, sinó que ho investiga i ho conta.

Transcendència del Cristianisme

La interpretació profunda l'hem llegida, escrita per mà de Sant Pau: Per l'eficàcia de la fe, tots, sense discriminació, jueus o grecs, esclaus o lliures, formem un sol cos en categories superiors irreductibles a qualsevol categoria humana, animat per l'Esperit de Jesucrist, que ens converteix en membres seus i en família de Déu. Sortosament i per a glòria nostra, tant el missatge escrit de Sant Lluc com la profunda interpretació de Sant Pau sens dubte, van arribar a Tarragona amb frescor immediata del temps i de la

veu directa. La cosa no seria pas difícil. El camí de la Via Aurèlia o el de la mar des d'Ostia Tiberina, que des de Roma, la capital, menen a Tarragona, la més eminent de les ciutats ibèriques, eren uns dels més fressats de l'Imperi. Era tota una civilització que per ells anava i venia i des d'ací s'escampava terres endins de la Península. Per aquest camí fàcil i normal ens arriba la Bona Nova i vingueren els seus pregoners i plantadors de l'Església de Tarragona, que ens plau de considerar bastida materialment sobre el fonament dels apòstols i mostrant-se gelosa de dir-se i d'ésser deixebla de l'Apòstol Sant Pau.

Aquesta constant que acompanya tota la nostra història i aquesta consciència del nostre origen apostòlic paulí és la gran veu, la primera, que ressona des de sempre i ens porta el missatge de l'Evangeli i la primera interpretació per a nosaltres. La unitat universal, diferenciada i transcendent de l'Església, Cos de Crist, realitat concreta d'un Déu personal que es dóna a nosaltres per establir un intercanvi de vida.

No doblegar-se davant dels ídols

Una altra veu, també potent i definitiva, és del segle III. Un dels pastors, una anella d'aquesta Església, Sant Fructuós, fa confessió de Jesucrist a l'amfiteatre d'aquesta ciutat i mor en les flames en testimoni de l'Evangeli. Era

en la persecució de l'emperador **Valerià i governava tota la tarraconense el Prefecte Emilià.**

No és sol. Auguri i Eulogi triomfen, màrtirs, amb ell; el poble, el cristià i el pagà, l'estimen i l'acompanyen; se sent solidari de tota l'Església. Diu: «Em cal tenir al pensament l'Església Catòlica, de llevant fins a ponent.» L'Esperit martirial, que no es doblega davant dels ídols, és el ressò de la veu de Fructuós. Fa tres dies en fèiem l'aniversari i jo m'encomanava a la seva protecció, en els primers moments de ser un successor seu.

La comunió amb Roma

Al cap de poc més d'un segle, el món ha fet un canvi. L'Imperi s'ha fet cristià. L'Església s'adapta i canvia les seves formes. La unitat política i cultural romana, dona peu a la unitat també romana, visible i externa, de l'Església. Ens arriba la veu del bisbe Himeri, Metropolità de Tarragona, que passa a consulta de Roma les vives qüestions sobre el baptisme d'heretges i en rep resposta del Papa Sant Sirici, donant amb això lloc al naixement d'una nova forma d'exercici del primat romà, a través de les decretals, de les quals la sobredita és tinguda com la primera. Himeri, a més, amb encàrrec papal, la fa arribar als germans bisbes de la tarraconense i també de la cartaginense, bètica i lusitània. La romanitat i la comunió amb les altres esglésies són el ressò de la

veu d'Himeri, legat apostòlic d'aquesta Seu.

L'amargor de l'exili

En els primers anys del segle VIII el món encara ha canviat més. La invasió musulmana arranca els nostres països de la cultura romana i de l'Església cristiana. El ressò de la veu del bisbe Sant Pròsper, que amb els seus clergues fuig a Itàlia, és l'amargor de l'exili.

L'Església, al mig del nostre poble

Als pocs anys, el nostre país, treballósament i a poc a poc, comença de renéixer. Però tot és diferent. L'Església, única força que subsisteix, ha d'infantar i fer créixer el món nou que neix. És la Cristiandat europea. La part reconquerida de la Tarraconense rep la saba d'Europa, es transforma en comtats del Sacre Imperi i és regida pels Metropolitans de l'Església de Narbona. I quan els comtats comencen de prendre la fesomia pròpia d'un país que neix, busquen la Seu de Tarragona com única ànima que llavors els pot donar cohesió diferenciada i és el comte Borrell II el qui fa un viatge exprés a Roma i obté que mentre la ciutat no pugui ser reconquerida, la potestat i el primat de la Seu de Tarragona la tinguí l'Església de Vic, i que el seu gran Bisbe Ató en sigui el primer arquebisbe. D'això, aquests dies se'n

compleixen justament mil anys. Les butlles del Papa Joan XIII són del gener de l'any 971. Que aquestes meves paraules i aquest acte siguin una modesta celebració d'aquest mil·lenari. La veu del gran Ató ens porta fins ara, que comencem el segon mil·lenari de la restauració, el ressò de la solidaritat de la Seu de Tarragona amb totes les vicissituds, no sempre fàcils ni falagueres del nostre país, i el símbol de la presència de l'Església en mig del nostre poble.

No vull seguir. Seria massa llarg, i no estic pas capacitat per a fer-ho.

Evangelí per a tots; unitat en el Cos del Crist; esperit martirial i comunió amb Roma i amb les Esglésies del país; aportació positiva al poble que servim. Aquestes són les veus de la tradició tarraconina. Realment, és fidel a la bona nova que llegia Jesús a Natzaret.

Estic confiat

Avui, que comença una nova anella, us he de dir que estic confiat. L'antic solc és ara més obert que mai. El Concili Vaticà II l'ha llaurat de bell nou i en el seu si profund podrem llençar, i ara més que mai, la llavor del missatge de Natzaret que, al seu temps, doni els fruits de resposta «al goigs i esperances, tristeses i angonies dels homes del nostre temps», aquest temps nostre,

anella verament dramàtica de la cadena llarga i dolorosa de la redempció de la humanitat peregrina pels camins de la veritat i la justícia, de la llibertat i de la caritat.

Em sento confiat perquè el ressò de les veus de Tarragona ho és de les veus de sempre. Encara valen. Són ressò evangèlic i apostòlic. En som hereus i no les podem traïr.

Me'n sento sobretot perquè avui més que mai tots som conscients que l'Església no és pas la Jerarquia sola; som tots. La Jerarquia hi fa un servei. Tots amb tots realitzem la missió rebuda, perquè l'Església és un cos orgànic, el cos de Crist, el poble de Déu, la família dels fills de Déu. La seva saba i el lligam vital és l'Esperit, el mateix que, segons Isaïas, reposa sobre Jesús, és a dir, és la caritat. Els altres elements, indispensables per a la seva necessària visibilitat, estan en funció d'aquest misteri. Per això estic confiat. No sóc sol. No puc estar-hi. Hi som tots, per a servir-nos l'un a l'altre i jo a tots. Només sota aquesta perspectiva té sentit ple aquesta reunió, aquest primer contacte entre vosaltres i jo.

Salutacions

He escoltat les paraules (...) del Sr. Alcalde de la Ciutat. També les altres (...) del representant del Capítol Catedral...

Hi sou vosaltres, bons amics i germans sacerdots «adscrits al

Cos episcopal, per raó de l'orde i del ministeri» (...) que amb el vostre bisbe formeu un sol Presbiteri; units per una amistat fraternal i oberta hem de servir, amb plena co-responsabilitat, el nostre poble. I si això ens costa, farem honor a l'esperit martirial de Sant Fructuós.

Amb vosaltres, hi veig els religiosos, els seminaristes, les persones consagrades a Déu i els militants compromesos a portar l'alè de l'Evangeli a les estructures del món; i els malalts, i els infants, i els que sofreixen, i els que no han pogut venir i els que no creuen. Per a tots és l'Evangeli.

Y pienso con especial cariño (y permitidme que cambie de lenguaje) en tantos miembros de este nuestro pueblo, procedentes de tantos lugares diferentes de la Península y que en esta generosa tierra han encontrado un nuevo hogar. El Evangelio es para todos...

Quiero también recordar a tantas otras personas que, en oportunas temporadas de descanso y de turismo, vienen a disfrutar de nuestro sol y de nuestra naturaleza...

Y en la cabeza de todo este gran pueblo está aquí presidiendo nuestro querido Sr. Cardenal, último eslabón episcopal con el que yo enlazo directamente...

Están (...) autoridades locales, provinciales y regionales...

Y está también ante mis ojos aquel otro pueblo, que aún es mi pueblo, el de Segorbe-Castellón, en representación muy numerosa...

Hi veig també, junt amb els meus familiars, la gent de la diòcesi de Solsona i de la meua vila de Bellpuig.

Als bisbes de la Tarraconense

I, per fi, l'última paraula i, si hi cap, la més honorífica i la més cordial a vosaltres, germans bisbes i prelats de la Tarraconense, que heu volgut venir a fer-me fraternal companyia i a honorar aquesta venerable Seu Metropolitana, durant tots els segles i sempre respectada i estimada per tots vosaltres i pels vostres predecessors. Gràcies. Ella, també com sempre, estic segur que sabrà respondre a la seva tradició i a la seva responsabilitat. Des de l'antigor, li arriba el ressò de la romanitat, de la comunió amb les altres Esglésies, començant per la de Roma, i de la solidaritat i aportació positiva al poble que servim. Avui em preneu com a germà. Vinc a servir-vos. Junts, amb estreta comunió, servirem l'Església, la d'avui, la d'aquest temps postconciliar que vivim; i servirem el món, el d'avui, en concret, aquest poble nostre i precisament el d'aquest moment, ple de neguits i d'esperances de profundes transformacions.

Una abraçada cordial als Abats dels monestirs de Montserrat, Poblet i Solius, que tant pesen en la vida espiritual del nostre poble.

I ara, germans, com a primer acte col·legial de tot el Cos de Crist, u i diferenciat, anem a la concelebració eucarística per a prendre contacte vital amb tota la continuïtat de la tradició ta-

rragonina, per a renovar la nostra aliança amb Déu i prendre forces per a estimar-nos i així fer camí cap al Pare, tots plegats, formant amb Crist un sol Cos. Amén.

Nou Bisbe a la Seu d'Urgell

A la ciutat de la Seu d'Urgell, tingué lloc el darrer dia de gener proppassat la consagració del nou bisbe, Joan Martí Alanís.

Una comissió de cinc preveres i de cinc laics preparà amb anterioritat tots els detalls d'aqueixa jornada eclesial, atenint-se a les prèvies orientacions sumàries del mateix bisbe preconitzat.

Hom cursà invitacions en totes les parròquies a militants i al poble de Déu en general, així com també a les dues comunitats protestants que existeixen a la diòcesi.

Al migdia hom comentava l'absència del bisbe nou a l'hora de passar revista a la tropa.

A la tarda, catorze bisbes i dos abats, amb més d'un centenar de sacerdots de diverses diòcesis catalanes, concelebraren, en català, amb Mons. Luigi Dadaglio, que va oficiar de consagrant, en una cerimònia no vista de molt temps a la nostra catedral.

Pràcticament tot el temple s'omplí de gom a gom de fidels. Una edició vernàcula del ritual permeté a tothom de seguir puntualment tot el cerimonial i el textos litúrgics, i de participar en els cants corresponents al poble.

Pronuncià l'homilia, en castellà, el Nunci-consagrant. «L'Església —digué— passa per un dolorós i esperançador procés de purificació i d'adaptació a la vida contemporània, que tantes tradicions i tantes venerables formes de vida va fent desaparèixer entre tumultuosos remolins; però tenim consciència que sortirà d'aquest procés rejuvenida, dotada de nova vigoria i d'una renovada vitalitat.»

La «petició de l'ordenació», que es fa a la primera fase d'aquest ritu, fou impetrada pel Pro-vicari general, acompanyat d'una comissió de laics de tots els estaments.

Les nou preguntes d'examen

que el consagrant formula al bisbe electe, foren pronunciades en català pel Nunci.

Com a cloenda de l'acte litúrgic a la catedral, Mons. Joan Martí pronuncià un parlament adreçat a tots els fidels. Al final, va saludar en català les autoritats andorranes, en francès les franceses i en castellà les espanyoles.

«Abans de retornar a les vostres ciutats, deixeu que us recordi que si al suburbi, s'hi sofreix, també se sofreix al camp i a la muntanya, per un èxode constant dels seus habitants. Deu ésser un fenomen convenient i àdhuc necessari en el procés social i econòmic actual, però jo us dic que és una llaga oberta que, des d'ara, comença a ésser meva.» (...)

«Torneu tots a casa vostra amb

el record d'aquest encontre i amb la confiança d'una amistat segura. Jo restaré enmig de vosaltres com a bisbe i amic.»

A la residència episcopal tingué lloc tot seguit una recepció a tots aquells fidels de la diòcesi que havien vingut de totes bandes a saludar el bisbe Joan.

A aquesta manifestació popular, hi ajuntà la joventut la nota moderna i dinàmica dels seus ritmes i de les seves cançons, en un foc de camp que va cremar contínuament al pati, mentre pujava, escales amunt, la llarga comitiva.

Entrada la nit i acomiadats els fidels que havien de retornar a les seves llars, el bisbe baixava de bell nou al pati i trenava les mans, suara consagrades, a l'ampla corona de jovent que cantava «és l'hora dels adéus».

Anton Fortuny (Castellciutat)

Les V Jornades Catalanes de Teologia

Del 29 al 31 de desembre proppasat va tenir lloc a Ciutadella la cinquena edició de les «Jornades Catalanes de Teologia», que va aplegar una trentena de teòlegs per a reflexionar sobre el tema «Problemes actuals de la cristologia».

Fins ací seria la gasetilla. La resta és ja impressió personal.

Seguint el criteri habitual de celebrar les jornades cada any a

un lloc diferent, enguany va tocar el torn a Menorca, on vàrem ser cordialment acollits. Però aquest ecumenisme geogràfic no ha d'induir-nos a engany. Les *Jornades Catalanes* són, abans que tot, jornades barcelonines. La presència dels diversos bisbats catalans i dels diversos ordes religiosos radicats a Catalunya era,

aquest any, molt desigual i donava la impressió de ben poca integració. Hi mancaven noms significatius. Malgrat tot, el relatiu barcelonisme de les *Jornades* és comprensible i, per raons òbvies, fins a cert punt, deu ser inevitable. Ja no és tant comprensible, però, que aquest barcelonisme sigui tan estricte que només inclogui el sud-est de la serra de Collserola. De la secció de Sant Francesc de Borja de la Facultat de Teologia hi havia un sol representant. Sembla difícil no pensar que, en aquesta composició de les *Jornades*, es deu transparentar el caràcter escassament interdiocesà de la Facultat de Teologia i l'escassa integració de les seves dues seccions —en la pràctica, dues Facultats—. Hi ha escàndols en els quals, un hom, molt poc dotat per la política, no pot deixar de sucumbir ingènuament. Ja sospitem tots que arribar a tenir una Facultat de Teologia de Catalunya no deu ser cosa fàcil. Però qui sap si una confabulació general d'intel·ligència i generositat —estimulada potser per una conferència episcopal catalana més consistent— faria l'impossible.

El tema de les *Jornades* no podia tenir major interès ni ser més central. Alguns el trobaren massa ample. Altres, en canvi, pensaven que era a propòsit per a reflexionar, i no pas en abstracte, sobre les condicions generals de la tasca teològica. Havia estat desglossat en tres ponències, que dibuixaven tres centres d'interès: el de

l'estat actual de la crítica entorn de la figura del Jesús històric, el de la lectura actual de les formulacions de la cristologia clàssica (especialment les de Calcedònia), i el de la mediació universal de Crist amb referència a l'estatut de les altres religions.

El nivell de participació i d'altura de les discussions va ser desigual, encara que, en conjunt, força apreciable. Jo diria, però, que tendia a pecar encara d'academicisme. Es donava massa la impressió de parlar des d'una fe instal·lada, comfortable, que no acusa suficientment rebut de les instàncies que actualment la posen en qüestió. Es parlava encara, sovint, en uns termes que semblen alludir, més que a problemes reals plantejats a la fe o des de la fe, a problemes mantinguts per una certa tradició —la dels teòlegs—, que s'ha independitzat de la vida de la comunitat. Per exemple, només incidentalment i com furtivament, es van puntejar temes com la significació sociològica del fet Jesús, els condicionaments històrics de la cristologia clàssica, o la situació de la cristologia en la història de les religions, per citar-ne uns quants que cauen de ple en el triple centre d'interès abans esmentat i que actualment preocupen molts creients que tracten d'ésser fidels a la pròpia fe i a la pròpia hora històrica. Això vol dir que ens costa d'aterar. És clar que les *Jornades* no poden fer miracles i no es pot esperar que la teologia que allí es faci sigui millor que la que es fa

a la Facultat i que la Facultat sigui més brillant que la nostra església. I tanmateix, sembla que deu ser una de les funcions de la teologia ser la consciència crítica de l'Església.

El tema escollit per a les properes *Jornades*, «la sacramentalitat a l'Església», i la voluntat d'estudiar-lo partint de la problemàtica real plantejada per la sacramentalització, semblen obeir a una voluntat de realisme. Podria ser un test. D'altra banda, es va acordar tractar-lo conjuntament amb els biblistes, fet que podria ser una invitació d'abast més general a disminuir l'escandalosa distància que separa els

estudiosos de les diverses disciplines teològiques.

Cal alludir, finalment, a una qüestió d'organització interna, que es va tractar a Menorca: la constitució d'una associació de teòlegs catalans. En efecte, les *Jornades Catalanes de Teologia*, a més del mèrit indiscutible d'existir, tenen el d'haver assolit un grau de consolidació suficient perquè se senti la necessitat de plantejar el problema d'una certa institucionalització. Això d'«associació», però, és un dir, perquè la veritat és que, pel que sembla, caldrà recórrer a alguna de les anacròniques formes d'agrupació permeses al país per l'actual legislació canònica, civil, o canònicocivil.

Pere Lluís Font (Barcelona)

Nou rectors, nou

«Una vegada més la fèrria lògica neocapitalista —definida nefasta per Pau Viè— sega les seves víctimes amb el tancament de la fàbrica Marvin Gelber a Chieti. La dignitat humana, que és a la base de la doctrina social dels papes, ha estat novament trepitjada.»

Així s'expressen nou rectors de Val Pescara, una comarca dels Abruzzos, en una carta de solidaritat envers 1.700 treballadors que, havent-se quedat sense feina, han ocupat la fàbrica.

«Nosaltres, capellans, denunciem públicament tots els qui especulen sobre la pell dels nostres germans. I per *especuladors* entenem els qui exploten, els qui permeten l'explotació, els qui no defensen els explotats.» I citen un document dels bisbes abrutzesos, on es deia: «El cristià que vulgui ésser coherent amb la pròpia fe ha de comprometre's en la lluita per l'alliberament dels seus

germans en Crist, per sortir de la fam, de la malaltia, de la misèria, de l'opressió. La nostra litúrgia i la nostra missa podrien constituir àdhuc una prèdica d'ateisme si restàvem indiferents a les exigències de la justícia social.»

Després fan unes reflexions sobre la pròpia missió sacerdotal i eclesial, que convé de reproduir textualment:

«Promptes a acceptar la invitació del Vaticà II perquè donem un lloc d'honor a les virtuts teològals en la nostra vida de preveres (cfr. PO 7, 8, 13, 15, 22) o de laics (AA 4), també ens inclinem a pensar que aquestes mateixes virtuts han d'ésser viscudes comunitàriament.

»El seny cristià ens persuadeix que només ensems podrem practicar la caritat. El germà de Tai-

zé, Max Thurian, ens recorda que cal creure plegats. Les circumstàncies —ara més que mai— ens ensenyen que cal esperar units. D'ací el sentit d'aquest acte de presència pastoral: ajudar d'alguna manera 1700 germans nostres cristians —amb les respectives famílies— que aquests dies veuen amenaçada greument llur esperança; no podem permetre que degeneri en desesperació, com tampoc que es degradi en utopia. No podem deixar sols els pobres. No els podem enganyar, ni fer-los ballar la dansa de l'ós.»

I aleshores els nou signataris passen a concretar les perspectives de solució d'aquest problema dins el quadre més general de la situació regional abrutzada.

¿Comença a ésser veritat que «els pobres són evangelitzats»?

Roma, febrer 1971.

Josep Ruai x (Vic)

Any nou, gallofa nova

L'any de gràcia 1971 ens ha portat una agradable sorpresa que es diu: «Ordo pro diocesisbus celsonensi, derstosensi, ilerdensi, tarraconensi, urgellensi et vicensi.»

Cada any, d'ençà de la guerra civil almenys, cada bisbat de Catalunya es publicava el seu die-

tari o la seva gallofa (Fabra: «Petit llibre per a ús dels eclesiàstics que indica l'ofici de cada dia»). Enguany, no: ha estat conjunta l'edició del llibret. És a dir, ben bé conjunta no, ja que si hom fa el recompte de tots els bisbats catalans, d'entrada, n'hi troba si més no a mancar dos: on són la

«gerudensi» i la «barcinonensi»? Ens hauria plagut, per què negar-ho, de veure potser per primer cop mancomunades, mai sigui sinó en una **petita gran empresa** com la present, totes les diòcesis de la tarraconense. Per què no ha esdevingut així?

La gènesi d'aquesta gallofa ha estat, segons diuen, la següent: En una trobada de cerimoniers i prefectes de cerimònies diocesans tinguda anys enrera a Montserrat, algú, el Dr. Nolla concretament, va suggerir-ne la idea, que, de moment, va caure en pou mort. Va ser en la reunió que dits senyors van celebrar l'estiu passat, presidida pel bisbe Daulat, quan a instàncies dels representants de la Seu d'Urgell i de Lleida es va decidir la cosa. Lleida, Seu d'Urgell, Tortosa i Solsona s'adheriren de seguida al projecte; Vic i Tarragona, no sense dificultat; Girona i Barcelona no en van voler saber res. Es faria una gallofa conjunta, estadística a part, dels sis bisbats consentents i s'imprimiria a la ciutat de Solsona no pas per cap mena de privilegi immemorial redescobert ni per la de tothom reconeguda maestria llatinista del seu comissionat, sinó, **simplement**, per les majors facilitats d'impremta.

Heus aquí l'obra. S'inagura amb els noms dels cinc bisbes corresponents i porta com a cloenda la notícia dels dos últims nomenaments episcopals, el Dr. Pont i el Dr. Martí, acollint en el seu interior les normes litúrgiques al dia, el calendari pròpiament dit

(amb la proverbial profusió d'abreviatures trencaclosques), algunes tandes d'exercicis i els imprescindibles anuncis comercials. **Les rúbriques** peculiars de cada bisbat hi són consignades amb lletra més negra com en parèntesi, quan s'escauen, dins el mateix calendari general. Així mateix cada bisbat s'ha editat pel seu compte un suplement amb la corresponent estadística de persones, parròquies, serveis i organismes (amb els errors, és de suposar, de dades i de dates no menys proverbials que poden haver donat peu al nom gallofa, vulgarment mentida).

Econòmicament l'èxit deu haver estat força reeixit: 2.565 exemplars a 30 ptes. l'exemplar, suplement a part. A tiratge més voluminós, reducció de preus. Als solsonins ens costarà 45 ptes. en total (15 del suplement), contra les 65 de l'any passat. Déu n'hi doret! Després diran que tot s'apuja.

Allò de la mestria llatinista no era endebades dit. No pocs clergues, joves sobretot, **censuren** que l'esmentada publicació hagi estat redactada en llatí, quan el llatí ha desaparegut de la missa i està a punt de desaparèixer del breviari i tot (el llatí vull dir, no el breviari). Per què en llatí, diuen, si amb prou feines l'entenen? Segons informació rebuda, van ser els bisbats de Lleida (per la part d'Aragó) i Tortosa els qui van posar aquesta condició «sine qua non» a la seva participació. Era, l'adoptada, la solució ideal del conflicte? Com a transitòria, passi; com a definitiva, no. Si la

gallofa ha d'exercir una funció eminentment pràctica, i no pas cultural ni burocràtica, la «nostra» gallofa ha de ser en català, i prou. Ja em diran, per exemple, els bons amics barcelonins com justifiquen la llengua ciceroniana del seu dietari particular 1971. Aprendre per aprendre, si d'aprendre es tracta, costa menys d'aprendre el català que el llatí. O no? Ara, si hi ha d'altres raons extrapastorals tan poderoses i convincents...

L'esdeveniment, tanmateix, ha de ser celebrat per petit que sigui o que sembli, sobretot pel que té de símbol i de signe. Ja seria hora que els bisbats de Catalunya, conscients de la seva unitat pastoral, comencessin a treballar de conjunt! Potser ara els nous aires que bufen dins la conferència episcopal catalana, cada vegada més forts, permeten d'il·lusionar-se una mica de cara al fu-

tur. Són tan nombrosos, i tan greus i tan comuns els problemes de tot ordre que té plantejats l'Església de i a casa nostra, que a hores d'ara cap bisbe ni cap rector no pot en consciència infeudar-se dins el seu castell i anar disparant amb el seu canonet (si el canonet dispara). La gallofa pot haver estat un primer pas; el full parroquial o diocesà podria ser-ne un altre; el butlletí, altrament dit encara «boletín oficial eclesiástico», un altre... Això per citar només alguns dels primers i potser més fàcils passos que es podrien donar conjuntament, abans d'abordar empreses de major envergadura com Seminaris, Facultats Teològiques, revisió de límits, reforma d'estructures, intercanvi de personal, creació d'institucions, etcètera, etcètera.

I ja he tornat a caure en el llatí, jo que el censurava. Amén.

F. (Solsona)

El complement de l'augment de la nòmina

En el pressupost d'aquest bienni 1970-71, l'Administració estatal va votar un augment per a la dotació de la nòmina de l'element eclesiàstic, inclòs en les llistes de cada Habilitació diocesana, que depèn de la Direcció General d'Assumptes eclesiàstics, Ministeri de Justícia.

Una fitxa tècnica sobre quin augment hi ha hagut i quins són els eclesiàstics que han de percebre'l, podria redactar-se així:

1. L'augment importa un sobrepuig de la nòmina normal, que s'havia cobrat fins al gener del

1970, per tal d'arribar a les 5.000 pessetes mensuals, excepció feta de la nòmina del bisbe i dels professors titulars de Seminari que puja a unes 8.000 pessetes.

2. Els perceptors que cobren aquest augment són tots els sacerdots que són «peça eclesiàstica», és a dir, aquells que exerceixen un càrrec clerical dels esmentats en el requadre que posarem a continuació i que està inclòs en les llistes de nòmina de les Habilitacions diocesanes. Els altres sacerdots, per tal com no són inclosos en les dites llistes, encara que cobrin alguna quantitat que els pot adjudicar el bisbat per serveis prestats o com a paga mensual d'algun càrrec que no és peça eclesiàstica, no poden rebre aquest augment. L'acumulació de càrrecs (rector de dues o tres parròquies, Vicari General-Degà,

Professor-Rector, etc.) comporta la percepció d'un sol complement, ja que aquest ve pels sacerdots-peça eclesiàstica, no pels càrrecs. De tal manera que no són pagats per l'Estat els càrrecs vacants a fi que no passi ni un cèntim al Fons diocesà de sobrants de vacants.

3. El requadre següent us assenyalarà quines són les peces eclesiàstiques, quines les quantitats que es cobraven fins el gener de 1970 i quin és l'augment i el total mensual que ara en resulta. Notem que durant l'any 1970 solament s'ha cobrat el 50 % del total del complement. Notem, també, que els Rectors, Prefectes de disciplina i directors espirituals de Seminaris pròpiament no són peça eclesiàstica, com a tals càrrecs, i per tant no entren en l'augment.

<i>Peces eclesiàstiques</i>	<i>Nòmina fins a gener</i>	<i>Augment 100 %</i>	<i>TOTAL</i>
<i>Clerecia catedral</i>			
Bisbe	5.576'66	2.910'—	8.486'66
Vicari General	3.410'—	1.600'—	5.000'—
Degà	3.826'66	1.400'—	5.226'66
Dignitats i Oficis	3.660'—	1.400'—	5.060'—
Canonges	3.576'66	1.500'—	5.076'66
Beneficiats	3.451'66	1.600'—	5.051'66
<i>Clerecia parroquial</i>			
Rectors	3.410'—	1.600'—	5.010'—
Vicaris	3.285'—	1.700'—	4.985'—
<i>Clerecia conventual</i>			
Capellans de monges	3.160'—	1.800'—	4.960'—
<i>Seminaris</i>			
Professors titulars	1.432'—	6.568'—	8.000'—
Professors auxiliars	1.074'—	3.926'—	5.000'—

D'ací i d'allà

Cal remarcar la utilitat pràctica de la «Guia de la archidiòcesis de Tarragona», publicada per primera vegada aquest any de 1971.

Els altres anys, l'Ordo o Directori de la missa i de l'ofici diví contenia una part d'estadística del Bisbat. Enguany, però, han publicat l'Ordo conjuntament totes les Diòcesis catalanes, fora de les de Barcelona i de Girona, i com és natural, han suprimit aquestes dades estadístiques.

Aquesta part d'estadística que és la que fou publicada al final de l'Ordo-1970, constitueix la primera part de la «Guia», que comentem, sota l'apartat de «Organismos Diocesanos». Un segon apartat inclou tots els sacerdots de l'archidiòcesi, numerats i per ordre alfabètic, amb una sèrie de dades interessants: edat, adreça, títols, càrrecs, etc. És interessant de constatar, en aquest apartat, els que hi ha de cada edat, i els que hi ha dedicats a les diferents activitats i als diversos ministeris. En un tercer apartat, porta totes les parròquies del bisbat, amb les dades del rector o de l'encarregat i amb el temps que fa que ho és, amb el nombre d'habitants, nombre d'immigrants, amb el moviment de baptismes, amb el de matrimonis i de defuncions, etc.

L'últim capítol és dedicat a religiosos i a religioses. En fa cons-

tar el nombre de cada casa o de cada comunitat. Si es tracta de Collegis, posa també el total d'alumnes, externs, interns i a mitja pensió. És interessant la dada estadística del lloc de naixement i de la mitjana d'edat de tots els religiosos. Al final hi ha un mapa de la Diòcesi, que accentua el caràcter pràctic de la publicació.

Cal remarcar que el recull d'aquestes dades van anar a càrrec de les vicaries episcopals i que havien estat publicades en distints números del B. O. E. de 1970.

Ha estat publicada en el format del Butlletí Oficial Eclesiàstic; ocupa unes 60 pàgines i hom la ven al preu de 45 ptes. a la Secretaria de Cambra de l'Arquebisbat.

Al darrer número dels QUADERNS hi ha un article sobre la llengua de la Missa a Tarragona. Em permeteu que hi afegeixi algunes consideracions?

El nombre de les misses en castellà és molt més crescut tenint en compte les que diuen a les esglésies i convents de religioses. Si no vaig errat, diria que aquestes misses són quinze. És a dir, totes. I per què? Rutina, segurament. És cert que les mon-

ges són, quasi bé totes, castellanes. I una anècdota: el Sr. Arquebisbe va visitar una comunitat de religioses, i, com ho fa sempre, va parlar en català. Una monja era catalana, i li va dir: «Quina gràcia fa sentir parlar el català». I ell contestà: «És que els catalans som molt graciosos».

Però també us voldria dir que les misses que diem en català són les «més ben dites». Per exemple, les «misses de joves». En diem tres: una, el dissabte, a tres quarts de nou del vespre, a la Trinitat; la segona a dos quarts d'una del migdia, a l'Hospital; i la tercera a l'església dels Caputxins, a tres quarts de nou del vespre del diumenge. Ja sabeu com funciona tot això. Hi va gent de tota mena, molta gent; àdhuc els castellans. I s'hi troben bé: canten i responen com tothom. Però ens adonem que no hi van tan sols per l'emoció estètica dels cants... Sembla que el que hi van a cercar és la «comunitat», que no troben en cap altre lloc.

I encara un altre incís sobre la llengua. La «missa conventual» també és, naturalment, en castellà.

Els laics volen saber on diu missa el Sr. Arquebisbe, i volen anar-li a preguntar. Els laics es pregunten on és la «comunitat cristiana». És a dir, la comunitat cristiana tarragonina. Uns noiets i noieta de quart curs de batxillerat, després d'escoltar les explicacions sobre la catolicitat de l'Església, es preguntaven per què l'església, a Tarragona i a Catalunya, no és catalana ni tarrago-

nina (quart curs de batxillerat a l'Institut —«Instituto Nacional de Enseñanza Media»—; les tres quartes parts són de parla castellana).

Per cert que a l'Institut ens movem quatre o cinc capellans. Però l'Església, és clar, no hi és present. Vàrem voler saber què pensen els alumnes de batxillerat superior sobre la presència de l'església a l'Institut, i començàvem preguntant quants es creïen creients. Es varen repartir 620 enquestes: en contestaren 172. El que deien és per a tots els gustos.

I així anem fent. Ara hi hauran les predicacions quaresmals a cada parròquia. Després celebrarem la setmana santa, amb processó i tot, i amb els oficis ben concorreguts: en castellà a la Catedral i a quasi tot arreu (en una trentena d'esglésies), i tres o quatre en català. Després ens n'anirem a menjar la mona. A Salou, però, a l'estiu els aragonesos aniran —no tots, és clar— a la missa que es diu en català a Sant Ramon.

Pel novembre es farà la novena a la Virgen del Claustro. I la nostra quitxalla, que es prepara per a la Primera Comunió, ja sap de cor el Señor mío Jesucristo.

I què més? Ah! M'ho deixava. Els capellans ens tirem els plats pel cap: uns diuen que el sacerdoti ministerial ve de la imposició de mans i de la unció del sagrament de l'Ordre, i els altres que ve de la missió...

A la diòcesi de Vic ha estat nomenat el nou vicari pastoral. El càrrec havia quedat vacant a rel de la mort del Dr. Felip Font Recordà, a.c.s., ocorreguda a l'octubre, en accident de carretera.

El Sr. Bisbe invità tots els sacerdots a proposar cinc noms per confeccionar una llista, els deu de la qual que obtinguin més vots passaran a la consideració del Consell Presbiteral que, al seu torn, en votarà cinc per ser presentats al Sr. Bisbe perquè d'entre ells sigui elegit el nou càrrec.

La votació general dels capellans atorgà 166 vots a Mn. Jau-

me Camprodon, rector de Crist Rei de Manresa, que queda així situat a una notable distància dels que el seguien immediatament en nombre de vots. També a la reunió del Consell Presbiteral de desembre Mn. Camprodon aconseguí 18 vots sobre 21 votants. El senyor Bisbe ha donat de fet el càrrec a Mn. Camprodon. Així el procediment ha abastat de fet un resultat democràtic, i el nou Vicari de Pastoral es pot disposar a començar la tasca a inicis de març sentint-se elegit per la majoria del clergat de la diòcesi. Això ja és un bon auguri.

VIe COL·LOQUI EUROPEU DE PARRÒQUIES 1971

Dates: 5 de juliol a les 18 h. al 9 de juliol a les 12 h.

Lloc: Strasbourg (França).

Preus: allotjament i servei de restaurant, despeses de secretariat, traduccions simultànies, locals, etc., aproximadament 170 francs (preu provisional). S'esperen unes reduccions, si s'obtenen unes ajudes. Els viatges són a càrrec del participant.

Inscripcions: Mn. Josep M.ª Vidal Aunós, Parròquia de St. Medir, Constitució, 17 - Barcelona-14 - Tel. 243 17 23. Termini: 31 de maig 1971.

Traduccions simultànies: alemany, castellà, francès, italià.

Tema del Col·loqui:

CREDIBILITAT DE L'ESGLÉSIA, AVUI?

Funció evangelitzadora i profètica de la parròquia.

Dia 6-7-71

Anàlisi de l'home d'avui, els seus valors, les seves incerteses i les seves esperes (presentarà aquest treball el grup alemany).

Dia 7-7-71

On busca la resposta?, la troba?, la busca en l'Església?

Causas de la seva decepció. Alguns exemples (confusió moral i fe; moral no personalista; reducció ideològica de l'Evangeli; predomini de les institucions formals sobre l'atenció a l'home; autoritat constrinyent en l'Església; professionalització del ministeri), que porten a la no-plausibilitat de l'Església en el seu comportament, el seu estil de vida, el seu llenguatge, etc., (presentarà aquest treball el grup espanyol).

Dia 8-7-71

Què fer?

- a) Què és l'evangelització, des del punt de vista existencial i no simplement conceptual;
- b) aspecte profètic de l'evangelització, exemples i anàlisi crítica;
- c) reflexions sobre la indispensabilitat de l'Església;
- d) funcions de la parròquia; evangelització i profetisme en la parròquia; la parròquia, lloc de tensions entre Església particular i universal, entre institució i misteri, entre dintre i fora, entre particularismes interns;
- e) condicions institucionals i estructurals per tal que la parròquia esdevingui evangelitzadora i profètica (presentarà aquest treball el grup francès).

llibre - disc - film - llibre - disc - film - llibre - disc - film - llibre - disc

adc

amics del catecisme

Comptal, 27-Tel. 221 64 05-Barcelona-2

- llibres religiosos en català, castellà, francès...
- discs de música religiosa
- servei de films
- tota mena d'aparells audiovisuals

BOLETÍN BIBLIOGRÁFICO A. D. C. - Trimestral

Informació sobre els llibres nous de teologia i de pastoral. Preu de la subscripció anual: 90 ptes. Si us interessa conèixer-lo, demaneu-ne un exemplar, que se us enviarà gratuïtament.

DISTRIBUIDORA I
LLIBRERIA BALMES

Duran i Bas, 11

Barcelona-2

- * Llibres religiosos
 - * Secció litúrgica
 - * Fitxes musicals
 - * Informació bibliogràfica
 - * Subscripcions a revistes nacionals i estrangeres
- * Importació d'obres religioses de les principals Editorials estrangeres
- * Butlletí gratuït de Bibliografia religiosa

Hogar del Libro, S. A.

VERGARA, 3

TEL. 232 26 00

BARCELONA · 2

EDITORIAL
nova terra

Us recorda

uns quants títols recents:

EL MÓN I L'ESGLÉSIA, Tempteigs teològics III

d'EDWARD SCHILLEBEECKX

Versió directa del neerlandès per Jem Cabanes

PROFESSIÓ DE FE EN TEMPS DE CRISI

de JOAN GOMIS

Premi Carles Cardó 1970

DÉU, VIU O MORT?

d'EUSEBI COLOMER

**ROGER GARAUDY I EL REDESCOBRIMENT DE
L'HOMME TOTAL**

d'ANTONI MATABOSCH

Epíleg-resposta de Roger Garaudy

AMOR CRISTIÀ I VIOLENCIA

REVOLUCIONÀRIA

de GIULIO GERARDI

DISTRIBUCIÓ: HOGAR DEL LIBRO, S. A.

PRESBYTERIUM — QUADERNS DE PASTORAL

Publicació bimensual. Director: Josep Junyent.

Redacció i Administració: Rivadeneyra, n.º 6, 3.ª,

Tel.2315220-Barcelona-2. Subscripció anyal: 200 ptes.

Número solt: 50 ptes. Dipòsit Legal B - 25.506-1969.

Imprès a I. G. Sta. Eulàlia, c. S. Joan Bosco, s/n.

Sta. Eulàlia de Ronsana. Amb censura eclesiàstica.
